MEMÒRIA

Catàleg d'elements d'interès artístic, històric, ambiental i patrimoni arquitectònic del terme municipal d'Inca

Revisió realitzada per Portal Forà Dinamització Cultural.

Serveis Tècnics Municipals.

APROVACIÓ PROVISIONAL

MAIG 2012

ÍNDEX

1. Introducció 3

2. Categories de protecció 11

3. Contingut del Catàleg 12

4. Relació de les fitxes lliurades 14

4.1. Llistat segons la seva classificació 14

4.2. Classificació de les fitxes segons la seva ubicació 21

4. 3. Classificació de les fitxes segons la seva protecció 29

5. Compliment del Pla Territorial de Mallorca 38

5.1. Rutes d'interès cultural 38

5.2. Rutes d'interès natural i paisatgístic 41

6. Bibliografia utilitzada 43

7. Equip de treball 48

DOCUMENTACIÓ ANNEXA

Annex 1. Esmena de les deficiències assenyalades a l'informe del departament de Territori del Consell de Mallorca de data de 19 d'octubre de 2009 49

Annex 2. Esmena de les deficiències assenyalades a l'informe de la direcció insular de patrimoni històric de data 13 d'octubre de 2010 53

Annex 3. Modificacions respecte a l'aprovació incial del 13 de febrer de 2012 61

Annex 4. Lèxic i terminologia

I, Lèxic unificat de qualificatius estilístics 63

II, Lèxic unificat i ordenat per a la descripció dels elements i edificis catalogats.. 64

III, Lèxic unificat d'elements constructius i arquitectònics a protegir 76

IV, Lèxic unificat de qualificatius 77

V, Lèxic unificat de directrius particulars..... 77

1. Introducció

El catàleg de protecció del patrimoni històric del terme municipal d'Inca suposa la protecció d'elements que, pels seus valors singulars o per les seves característiques urbanístiques o arquitectòniques, han de ser objecte d'una especial protecció.

Per a l'elaboració i tramitació d'aquest Catàleg, s'han considerat les disposicions normatives vigents (ja reflectides a la memòria de l'adaptació del PGOU d'Inca al PTM), entre les que destaquen la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears, la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol, i el Pla Territorial Insular de Mallorca. Aquesta llei suposa un pas fonamental per a l'ordenació i per al reforç de les mesures destinades a la defensa i al coneixement del nostre Patrimoni Cultural i la catalogació és una de les més eficaces, encara que, com moltes vegades s'ha afirmat, no solament ho és la seva confecció i aprovació sinó, sobretot, la seva aplicació i difusió.

L'antecedent immediat d'aquest Catàleg és el ***Catàleg dels elements d'interès artístic, històric, ambiental i del patrimoni arquitectònic del T.M. d'Inca,*** que es va aprovar de forma inicial el 1995 i de forma definitiva per la Comissió d'Urbanisme del Consell de Mallorca en sessió ordinària de dia 25 de juny de 1999.

En el febrer de 2008 es varen iniciar els treballs de la revisió del catàleg, no només per a la seva necessària adaptació al Pla Territorial de Mallorca, sinó també per confeccionar un nou document més modern i coherent, per tant s'ha revisat completament la documentació del Catàleg, ampliant el nombre d'elements catalogats, actualitzant els camps de la fitxa i adaptant el catàleg a les determinacions del PTM.

La present memòria descriu la revisió i actualització de les fitxes del Catàleg d'Inca realitzades per l'equip de Portal Forà Dinamització Cultural amb col·laboració amb el serveis tècnics i jurídics municipals.

La cronologia de les diferents actuacions s'exposa als dictàmens que han estat aprovats pel plenari de l'Ajuntament, en el quals queda reflectit que el document ha estat sotmès a les següents aprovacions i tràmits:

"1.- Per l'Ajuntament en Ple, en sessió ordinària celebrada el dia 29 de febrer de 2008, es va aprovar iniciar els tràmits per la redacció de la revisió del Catàleg d'Elements d'Interès Artístic, Històric, Ambiental i Patrimoni Històric del terme municipal d'Inca i es sotmetre a informació pública per un termini d'un mes, mitjançant publicació en el BOIB i en un diari de major circulació de la Comunitat Autònoma.

2.- Per l'Ajuntament en Ple, en sessió ordinària de dia 29 de gener de 2010, es va aprovar inicialment l'expedient de revisió del Catàleg d'Elements d'Interès Artístic, Històric, Ambiental i Patrimoni Històric del terme municipal d'Inca, acord que va ésser publicat en el butlletí oficial de les Illes Balears en data de 13/02/2010 i a dos diaris de major circulació a efectes d'informació pública per un termini de 45 dies hàbils.

Així mateix, l'expedient en qüestió es va sotmetre a consulta i/o informe de totes les persones i entitats interessades.

3.- Durant el termini d'informació pública de l'aprovació inicial es varen presentar un total de 5 al·legacions.

4.- Per l'Ajuntament en Ple, en sessió ordinària de dia 30 d'abril de 2010, va aprovar provisionalment l'expedient de revisió del Catàleg d'Elements d'Interès Artístic, Històric, Ambiental i Patrimoni Històric del terme municipal d'Inca i es varen resoldre les al·legacions presentades durant les diferents informacions públiques.

5.- Una vegada remesa la corresponent documentació al Consell de Mallorca per a la aprovació definitiva de la revisió del Catàleg per part de la Comissió Insular d'Ordenació del Territori, Urbanisme i Patrimoni Històric, es va emetre informe per part del Ponència Tècnica de Patrimoni Històric, on s'indiquen una sèrie de deficiències i/o mancances de la proposta de revisió de Catàleg que implica la necessitat de la seva esmena i, pel seu caràcter substancial que es dugui a terme una nova aprovació inicial i informació pública.

6.- Com a conseqüència de les deficiències detectades per la Ponència de Patrimoni Històric del Consell, es va procedir amb l'equip redactor del Catàleg a l'esmena de documentació.

7.- Per l'Ajuntament en Ple, en sessió ordinària de dia 28 de gener de 2011, es va procedir a una nova aprovació inicial per tal d'incorporar les deficiències indicades per la Ponència de Patrimoni del Consell de Mallorca; acord que va ésser publica en el boib dia 21.02.2011, així com a dos diaris de major difusió, obrint un nou termini d'informació pública d'un mes i realitzant les corresponent notificacions a les persones afectades pel Catàleg.

8.- Una vegada finalitzat el termini d'informació pública, es varen presentar un total de 23 al·legacions que han estat resoltes per l'equip redactor.

9.- Per l'Ajuntament en Ple, en sessió ordinària de dia 18 de maig de 2011, es va aprovar provisionalment la revisió adaptació al PTM del Catàleg; no obstant això, aquesta aprovació, com a conseqüència d'un estudi amb major profunditat de la documentació i un canvi en la coordinació de la redacció del document de planejament, l'Ajuntament va decidir suspendre la seva tramitació i preparar una nova proposta que implica una nova aprovació inicial, com a conseqüència de modificacions substancials i la incorporació de noves fitxes."

10. Per l'Ajuntamet en Ple, en sessió extraordinària de dia 13 de febrer de 2012, es va realitzar una nova aprovació inicial i informació pública de l'expedient de revisió del Catàleg. Durant aquesta informació pública s'han presentat un total de 19 al·legacions que han estat resoltes mitjançant el corresponent informe tècnic i que ha suposat algunes modificacions no substancials a la documentació.

En aquest catàleg es recullen les 206 fitxes revisades i ampliades per l'equip de Portal Forà Dinamització Cultural, a més de 120 fitxes noves que s'han incorporat al catàleg, i les 11 fitxes realitzades del cementeri. En total, el nou catàleg de patrimoni conté 337 fitxes, 204 fitxes urbanes i 133 fitxes en sòl rústic. D'aquestes fitxes, 166 tenen la protecció màxima (A), 125 la protecció estructural (B) i 46 la protecció parcial o ambiental (C).

En el Catàleg s'han procurat introduir edificis representatius dels diferents tipus arquitectònics existents al municipi, però s'ha de remarcar que **el Catàleg ha de ser considerat com un document obert a successives revisions**, addicions i actualitzacions. El contingut pretén ser el més exhaustiu possible, malgrat les dificultats d'accés a determinats edificis i llocs. El Catàleg correspon a l'estat dels edificis i elements en el moment de la seva redacció.

La numeració ve precedida d'una lletra, amb la que s'indica la seva classificació general, així la correspondència és la següent:

- A: Jaciments arqueològics.
- B: Escultura monumental religiosa i heràldica
- C: Arquitectura religiosa

- D: Arquitectura civil
- E: Arquitectura militar
- F: Béns etnològics
- G: Béns d'interès industrial
- H: Béns d'interès paisatgístic i ambiental. Aquesta categoria engloba no només els espais amb valors naturals destacats (orografia, hidrografia, flora i fauna), sinó també tots aquells conjunts urbans o trams de carrers amb unes característiques determinades que els confereixen una unitat valorable des d'un punt de vista etnològic, històric o social.
- I: Xarxa viaria i obres d'enginyeria

En relació a la fitxa A-131, amb codi INC- D029, s'ha de considerar que s'ha produït una errada material que és conseqüència de la seva desaparició per falta de conservació de la propietat, sense que s'hagi tramitat el procediment corresponent per declarar la seva autorització de ruïna. Per tant, d'acord amb Llei de Patrimoni, entenem que s'ha de mantenir la fitxa i, en tot cas, reconstruir l'immoble en qüestió**.**

A més, durant la revisió de les fitxes del cementeri, s'ha optat per unificar alguns elements mantenint, però, tots els elements catalogats el 1999, ja que la majoria d'elles presentaven una tipologia idèntica, passant de les 27 fitxes que hi havia en el catàleg antic a les 11 que hi ha actualment. Aquestes són:

C010	Cementeri municipal (A-61/ B-31/ C)
C011	Capella del Cementeri Municipal (C-3)
B013	Làpides del cementeri (C-23)
B014	Esteles del cementeri (C-24, C-25)
B015	Escultura funerària (C-14, C-15, C-16, C-17)
B016	Panteó de la família Magí- Marquès (C-7)
B017	Panteó de la família Torrandell (C-10)
B018	Panteó de la família García Carrasco (C-4)
B019	Panteó militar (C-1)
B020	Panteó del Presbíter Janer (C-2)
B021	Panteons (C-5, C-6, C-8, C-9, C-11, C-12, C-13, C-18, C-19, C-20, C-21, C-22)

Aquestes 131 fitxes de nova incorporació (que inclouen també les fitxes del cementeri) són d'edificis i elements que no es trobaven inclosos en el catàleg. Aquest nous grup de fitxes inclou tant edificis com elements aïllats que s'han localitzat en el municipi a mesura que s'anava revisant els béns. També s'han incorporat una sèrie d'escuts i rellotges de sol, situats tant en el nucli urbà com en el món rural, així com els jaciments arqueològics de la Carta Arqueològica del municipi, a més d'altres que s'han localitzat. Aquests són:

A030	Talaiot de Can Vic
B012	Escut del carrer de l'Om
B022	Escut de Sant Bartomeu
B023	Escut de Sant Bartomeu
B024	Escut del Col·legi Ramon Llull
B025	Escut de Sant Francesc
B026	Escut de Son Catlar
B027	Escut de Son Vivot

B028	Escut de Son Catiu
B029	Escut de l'interior de Santa Maria la Major
B030	Escut del campanar de Santa Maria la Major
B031	Escuts de la façana exterior de l'Ajuntament
B032	Escut de l'interior de l'Ajuntament
B033	Escut del piló de l'Ajuntament
B034	Escut de la capella del Cementeri
B035	Escut del Teatre Principal
B036	Capitell d'una creu (fragment)
B037	Escut de la façana del Quarter de Cavalleria
B038	Escuts del Quarter de Cavalleria
B039	Escut de la façana interior del Quarter de Cavalleria
B040	Escut del safareig del Puig de Santa Magdalena
B041	Estació del Via Crucis
C012	Església de Crist Rei
D012	Can Marquès
D021	Casa urbana C/ de Sant Domingo
D030	Casa urbana Avd. dels Reis Catòlics
D062	Casa urbana C/ de l'Om, 8- 10
D082	Casa urbana C/ de Jaume Armengol, 12
D114	Casa urbana C/ de Can Valella, 61
D115	Casa urbana C/ de Can Valella, 58
D116	Casa urbana C/ de la Glòria, 29
D117	Casa urbana C/ Coves, 65
D118	Casa urbana C/ de Sant Bartomeu, 96
D119	S'Hostalet
D120	Son Bordils Nou
D121	Casa de pagès (polígon 5, parcel·la 55)
D123	Son Mateu
D124	Can Vic
D125	Edifici de pisos C/ major, 2
D126	Casa urbana Avd. de les Germanies, 30
D127	Casa urbana Avd. de les Germanies, 26
D128	Casa urbana Avd. de les Germanies, 34
D129	Casa de pagès (polígon 5, parcel·la 102)
D130	Casa urbana C/ Antoni Fluxà, 56
D131	Casa urbana C/ General Luque, 33
D132	Casa Urbana C/ Sant Francesc, 49
D133	Casa Urbana C/ Antoni Fluxà, 32
D134	Casa Urbana C/ Bisbe Llompart, 70
E003	Torre de defensa de Son Vivot
E004	Torre de defensa de Son Penya
E005	Refugi antiaeri
F033	Conjunt de marjades
F034	Conjunt hidràulic del Puig de Santa Magdalena
F035	Pou de capelleta de Tirasset
F036	Tram del sistema hidràulic dels molins d'Inca, Selva i Búger
F037	Rellotge de sol de Son Bordils

F038	Rellotge de sol de Son Vic
F039	Era de Son Bordils
F040	Era de Son Bordils Nou
F041	Sestadors de Son Bordils Nou
F042	Rellotges de sol de Sant Francesc
F043	Rellotge de sol de Santa Maria la Major
F044	Rellotge de sol de Sant Bartomeu
F045	Rellotges de sol de Sant Domingo
F046	Rellotge de sol de Son Amonda
F047	Conjunt marjat del Puig de St. Magdalena
F048	Portassa C/ Ferilla
F049	Sínia (polígon 12 parcel·la 216)
F050	Caseta (polígon 2, parcel·la 350)
F051	Caseta (polígon 2, parcel·la 471)
F052	Caseta (polígon 2, parcel·la 481)
F053	Pou (polígon 2, parcel·la 436)
F054	Era camí de s´Ermita
F055	Era camí de Pollença
F056	Sínia camí de Pollença
F058	Sínia (polígon 8, parcel·la 294)
F059	Sa Tanqueta
F060	Caseta (polígon 7, parcel·la 1)
F061	Pou capelleta camí vell d'Alcúdia
F062	Caseta (polígon 5, parcel·la 90)
F063	Pou capelleta del camí vell de Llubí
F064	Caseta i pou (polígon 12, parcel·la 33)
F065	Pou (polígon 12, parcel·la 466)
F066	Caseta (polígon 1, parcel·la 45)
F067	Caseta (polígon 12, parcel·la 254)
F068	Caseta (polígon 5, parcel·la 129)
F069	Caseta (polígon 7, parcel·la 144)
F070	Caseta (polígon 10, parcel·la 242)
F071	Caseta (polígon 10, parcel·la 324)
F072	Caseta (polígon 11, parcel·la 14)
F073	Caseta (polígon 12, parcel·la 92)
F074	Teules pintades
G009	Centre BIT
G010	Fàbrica de Can Ramis
G011	Residència Miquel Mir
G012	Caseta de caminers
G016	La Florida
H002	Puig de Santa Magdalena
H003	Serral dels Molins
H004	Casc històric d'Inca
H006	Murs de tancament de l'Avd. Reis Catòlics
H007	Murs de tancament de la Plaça del Bestiar
H008	Sa Pota del Rei
H009	Bosc de Son Ramis

I005	Fita de la carretera Palma- Alcúdia
I006	Fita de la Plaça Mallorca
I007	Es Pont des Tren
I008	Tram del Camí d'Artà a Lluc
I009	Camí vell d´Artà a Lluc (camí de Son Vivot)
I010	Camí vell d´Alcúdia
I011	Camí vell de Muro
I012	Camí de Son Gual
I013	Camí de Llubí a Sencelles
I014	Camí de Biniagual
I015	Camí de Biniamar
I016	Camí de Can Boqueta
I017	Camí de sa Batalla
I018	Camí de Selva
I019	Camí vell de Llubí

Dues de les fitxes incorporades no presenten gairebé cap tipus d'informació, així com tampoc es pot saber la situació exacta de l'element. És el cas del capitell d'una creu (B036) i de la torre de defensa de Son Penya (E004). Els dos elements es troben declarats Bé d'Interès Cultural i per aquest motiu s'han introduït en el catàleg de patrimoni.

Les característiques bàsiques que hem considerat per a la inclusió de les **casetes** en el catàleg de patrimoni són aquestes: edificis aïllats, de planta rectangular, amb murs de pedra en verd i amb predomini del massís sobre el buit; coberta de teula àrab a una o dues vessants; una única obertura a la façana principal (possibilitat de petits finestrons devora el portal o a la façana posterior). En alguns casos hi ha porxos adossats, xemeneia o cisterna o pou, tant a la carrera com a l'interior de la caseta.

Consideram important la seva preservació no sols pel seu testimoniatge de cultura popular, sinó també pel perill que suposen les noves tendències d'urbanització de zones rurals.

Inca compta amb una sèrie d'elements que són Bé d'Interès Cultural, tots ells amb categoria de monument. Aquests compten amb una sèrie d'articles, a la LPHIB, directament relacionats amb la seva protecció: la possibilitat de delimitar un entorn de protecció (article 11); el deure de conservació (article 26); la possibilitat de sancionar en el cas d'incompliment del deure esmentat (articles 27 i 30); la reparació de danys en cas de ser malmès algun element (article 28); la regulació d'informes i d'autoritzacions (article 29); la cura i la regulació en la col·locació d'elements exteriors, com són ara anuncis, cartells o plaques d'identificació (article 31), etc.

Els elements BIC són:

- Església parroquial de Santa Maria de Major	INC-C001 i INC-C002
- Claustre de Sant Domingo	INC- C005
- Església i Convent de Sant Bartomeu	INC-C009
- Son Vivot (Torre)	INC-E003
- Son Penya (Torre)	INC-E004
- Creu de la carretera de Sineu	INC-B005
- Creu de ses Monges	INC-B006
- Creu de n'Osonas	INC-B007

- Creu d'en Roca INC-B008
- Creu de sa punta INC-B011
- Capitell d'una creu (fragment) INC-B036
- Puig d'Inca INC-A002
- Es Vilars / Son Vic INC-A003
- Cova de s'Arena / Son Gual INC-A006
- Son Sastre INC-A010
- Can Pa Calent INC-A011
- Es Batliu INC-A012
- Son Fiol de Dalt INC-A013
- Can Colau / Tirasset INC-A014
- S'argentaria / Son Mas des Potecari INC-A016
- Ses Coves / Son Alegre INC-A017
- Can Poller / Son Alegre INC-A018
- Can Guapo / Son Bordils INC-A020
- Can Pere de sa Cova / Son Seriol INC-A021
- Can Jordi / Can Tiro / Tirasset INC-A022
- Claper des Moros / Son Vivot INC-A024
- Ses Talaies INC-A025
- Cova de ses Rates Pinyades / Son Frare INC-A026
- Can Trempo / S'avencar INC-A029
- Tram del sistema hidràulic dels molins d'Inca, Selva i Búger.
  Dins aquest BIC s'inclou també el Molí de Sa Torrentera. INC-F036 i INC-F022
- S'ha de tenir en compte també que alguns escuts heràldics són també BIC segons el Decret 571/1963 de 14 de Març.

  Aquests són:
  - Escut de Son Catlar INC-B026
  - Escut de Son Vivot INC-B027
  - Escut de Son Catiu INC-B028
  - Escut del carrer Om INC-B012
  - Escut de Sant Bartomeu INC-B022
  - Escut de Sant Bartomeu INC-B023
  - Escut Santa Maria la Major INC-B029
  - Escut campanar Santa Maria la Major INC-B030

Els criteris d'actuació i la metodologia que s'ha utilitzat per a la revisió del catàleg de patrimoni han estat:

- La primera passa va ser la de revisar la totalitat del catàleg aprovat anteriorment, i ubicar sobre el plànol cada un dels elements, tant de la zona urbana com de la zona rústica.

- La següent passa va ser la visita de cada un d'aquests elements. En aquesta visita es va dur a terme la documentació fotogràfica per a poder descriure amb exactitud l'element i poder incloure les fotografies a la nova fitxa de catàleg.

- Posteriorment es va procedir a realitzar les fitxes de catàleg. Aquestes noves fitxes inclouen informació de les anteriors, però s'han modificat i ampliat amb una sèrie de camps.

- A mesura que es feien les visites de camp es feia un llistat amb nous elements que creiem eren susceptibles de ser inclosos en el catàleg. A aquests també se'ls feia un registre fotogràfic, per realitzar la fitxa pertinent de cada un d'ells.

- Finalment, una vegada acabades les fitxes s'ha realitzat la memòria i els plànols generals de tot el municipi.

- Després de l'aprovació inicial i l'obertura d'un període d'exposició publica, es presentaren una sèrie d'al·legacions, que foren contestades i a partir de les quals es modificaren una sèrie de fitxes del catàleg. El mateix va succeir amb les deficiències detectades pel Consell de Mallorca, que foren contestades i a partir de les quals es va modificar i ampliar el catàleg.

Les modificacions que s'han duit a terme després de suspendre l'anterior aprovació provisional ha estat les següents:

1. Documentació gràfica
   - S'ha 'incorporat el grau de protecció als plànols
   - S'ha incorporat els elements damunt una base actualitzada del PGOU 2005
   - S'han repassat els límits de protecció dels BIC
   - Incorporació dels àmbits de protecció de les rutes culturals i Artà- Lluc.

2. Memòria i normativa
   - Nova revisió de la memòria i de l'informe de deficiències del Consell
   - S'ha incorporat un llistat dels elements BIC del municipi, amb el codi de cada element per poder localitzar-lo
   - Al llistat d'elements segons la seva protecció, hem distingit entre A1 i A2
   - Modificació i ampliació dels criteris d'intervenció i les ordenances de protecció del catàleg
   - S'han coordinat les proteccions existents al casc antic amb les normes del PGOU
   - Incorporació, al llistat bibliogràfic, de noves referències bibliogràfiques consultades.

3. Fitxes de catàleg
   - Revisió de tots els graus de protecció dels elements del catàleg i modificació d'alguns d'ells.
   - Incorporació del grau de protecció BIC a la descripció de les fitxes en aquells elements que tenen aquest màxim nivell de protecció
   - S'ha proposat un àmbit de protecció del Clautre de Sant Domingo.
   - Modificació als elements amb grau de protecció B, canviant la frase de "protecció total" per "protecció estructural". Substitució també a la memòria i a les ordenances de protecció.
   - S'ha incorporat el grau de protecció al principi de les fitxes, per una major facilitat de consulta.
   - Incorporació de fotografies d'interiors i plantes dels edificis que es trobaven en el catàleg anterior
   - S'ha incorporat els criteris de catalogació dels locals oberts al públic i que no es varen visitar anteriorment.
   - Nova revisió de les fitxes ambientals (H). Les tres fitxes del casc urbà (H004, H005 i H010) han estat unificades en una única fitxa, la H004, modificant el seu perímetre i inventariant,

dins aquesta, una sèrie d'edificacions que han de mantenir la seva façana i la volumetria del primer aiguavés.

- Incorporació de noves referències bibliogràfiques i notes històriques en algunes de les fitxes.
- Incorporació de 6 fitxes noves: D130, D131, D132, D133, D134 i B041.

2. Categories de protecció

S'han definit tres nivells de protecció aplicables als elements patrimonials catalogats: la protecció integral (A), la protecció estructural (B) i la protecció parcial o ambiental (C), en correspondència amb els tres nivells o graus de protecció que defineix la norma 47.1.b del PTM. A continuació es defineixen els criteris per a determinar el grau de protecció que ha de garantir-se per a cada element patrimonial.

A. Nivell de protecció integral

En podem distingir dos graus en funció als trets dels béns a protegir:

A1- Protecció integral

Aquest tipus de protecció implica una preservació íntegra del bé a protegir, això és, sense cap possibilitat de canvi que impliqui una modificació en la seva estructura, distribució i elements d'acabat. Aquests elements haurien de mantenir l'ús original o, en tot cas, dur a terme usos compatibles amb l'adequat manteniment i protecció del bé. En aquests tipus de béns només es permetran obres de conservació, restauració i, en casos excepcionals, de recuperació d'alguna de les seves característiques originals (per exemple, una església).

A2.- Subcategoria protecció integral

Aquesta subcategoria engloba aquells elements patrimonials que, malgrat merèixer una protecció integral, posseeixin annexos no protegits o amb menor nivell de protecció. En aquest supòsit poden dur-se a terme obres de major entitat necessàries per a la continuïtat en el seu ús, aspecte i/o conservació.

B. Nivell de protecció estructural

Molts edificis, malgrat la seva importància, necessiten per a la continuïtat en el seu ús o conservació original adaptacions a determinades condicions actuals, com pot ser el cas d'un edifici residencial o d'un destinat a determinats serveis (per exemple, un hospital).

Aquesta categoria s'aplica als casos que, amb el límit de la conservació íntegra de les seves parts essencials i la seva volumetria, la qual es podrà modificar en casos excepcionals de forma justificada i respectant sempre els criteris i valors de la catalogació, es permeten la execució d'obres: és el cas de les obres que permeten adaptar l'immoble a les condicions necessàries de confort i necessitats que garanteixin la continuïtat de l'ús al qual es destina, o al que permeti el PGOU, de manera que no s'abandoni l'edifici per falta de condicions d'ús (p. ex. Adaptació d'un habitatge a les condicions d'habitabilitat marcades pel Decret 145/1997 del Govern Balear, i modificacions posteriors – construcció d'un bany, adaptació d'una cuina, etc...).

C. Nivell de protecció parcial o ambiental

Aquesta protecció afecta només a la conservació de la façana (o façanes), amb tots els elements que hi conté, i tipologia de coberta. A més, obliga a mantenir la volumetria existent en l'aiguavés corresponent a aquesta façana, a fi que la seva protecció sigui realment efectiva, amb l'única excepció de les obres que tinguin per objecte la regularització de la línea de cornisa de la illeta, sempre que corresponguin a edificacions de tipologies tradicionals i no superin els paràmetres permesos per el planejament municipal o de les obres que resultin indispensables per al manteniment de l'estructura de l'edifici. S'hauran de preservar els elements enumerats en la fitxa.

També s'inclouen en aquesta protecció els béns ambientals de cada un dels municipis:

- Amb aquest grau de protecció es pretén la preservació de determinats espais o trams urbans conformats per una agrupació, més o manco homogènia de construccions urbanes, ateses les peculiars característiques d'aquests espais o trams urbans que li atorguen un suficient valor històric, arquitectònic o artístic. Aquesta agrupació presenta una coherència suficient per constituir una unitat susceptible de delimitació i el seu valor es refereix especialment al conjunt que formen les edificacions i no necessàriament al valor individual de cada una d'elles i atén sobretot als elements exteriors dels edificis, façanes i cobertes, i la configuració dels espais urbans.

- Amb aquest grau de protecció d'espais paisatgístic d'interès es pretén establir mesures de protecció d'uns determinats espais que presenten valors destacats des del punt de vista ambiental i paisatgístic, ja sigui pels seus destacats valors naturals (orografia, hidrografia, flora i fauna) i/o perquè formen un conjunt d'elements naturals, humanitzats (cultius agrícoles) i construccions (arquitectura, elements etnològics) de rellevant interès.

- Els arbres singulars

3. Contingut del Catàleg

El catàleg de patrimoni està format per quatre documents:

1. Memòria Justificativa
2. Ordenances de Protecció i criteris d'intervenció
3. Plànols generals de situació
4. Fitxes de cada un dels elements catalogats

El catàleg està format per una sèrie de fitxes individualitzades, una per a cada un dels elements a protegir. La informació inclosa a la fitxa és una primera aproximació al coneixement de l'element patrimonial. La seva funció és la de constituir una base per a la documentació més exhaustiva a realitzar en cada cas concret. Aquesta documentació, com a mínim, s'ha de referir, per descripció i avaluació històrica, ambiental i cultural, a tots i cada un dels punts descrits a la fitxa, i a tots aquells no descrits per manca d'accessibilitat immediata.

En el límit de les competències públiques i privades, la fitxa de catàleg no pot substituir la investigació profunda i rigorosa, prèvia a qualsevol intervenció. És per això que es creu

recomanable la creació d'una *Comissió Municipal de Patrimoni* que participi en el control i gestió de les intervencions en elements catalogats. En tot cas, la creació d'aquesta Comissió es durà a terme mitjançant el corresponent reglament de funcionament i la seva aprovació per acord de Ple de l'Ajuntament .

La tramitació de les sol·licituds de llicències exigirà el corresponent informe dels serveis tècnics municipals. Així mateix, també serà exigible una cura especial per part dels serveis tècnics municipals que implicarà realitzar una visita d'inspecció a l'immoble catalogat prèvia a l'emissió dels informes preceptius i una vegada presentada la documentació mínima per part del propietari.

Les directius d'intervenció s'han de considerar com una guia per al disseny de la intervenció arquitectònica i per a la valoració cultural d'aquesta, per part dels organismes que controlen la seva idoneïtat, a completar sempre per un estudi exhaustiu.

Pel que fa als continguts de la fitxa, hi ha diferents apartats:

- **Identificació de l'element**: on s'inclou la denominació, el codi, la tipologia, l'ús actual, l'autoria i l'estil o corrent arquitectònic de l'element. A més, hem inclòs també el grau de protecció de l'element per aconseguir una major facilitat d'ús del catàleg, per part dels tècnics municipals.

- **Identificació espacial**: on s'inclou el municipi, la situació, les coordenades UTM i l'altitud, l'entorn i la referència cadastral.

- **Notes històriques**.

- **Descripció de l'element**: on s'inclou la descripció detallada de les estructures, la cronologia i datació, els criteris de datació, la classificació general, l'accessibilitat, funcionalitat i els materials i tècniques constructives.

- **Bibliografia**

- **Estat de conservació:** en aquest camp s'inclou l'estat de conservació, les causes del deteriorament, els defectes de conservació, els perills eventuals i els treballs realitzats.

- **Protecció de l'element**: on s'inclou el grau de protecció, la protecció proposada, els usos permesos, els elements destacats a preservar (que poden ser tant immobles com mobles), les intervencions preferents i admissibles, la propietat, la classificació del sòl i la protecció existent, a més d'un camp d'observacions.

- **Zona de protecció de l'element:** aquest camp s'ha d'emplenar només en el cas en que l'element tengui una àrea de protecció al seu voltant. Aquest es composa de tres camps: àmbit d'influència, definició de les intervencions preferents sobre l'entorn de l'element i el plànol de delimitació de l'àmbit d'influència.

- **Galeria d'imatges**

- **Plànol de situació**

Les directrius proposades han de servir com a guia per als tècnics de l'Ajuntament i per als arquitectes interventors en el Patrimoni, per a que les intervencions siguin el més adequades possible.

Hem de tenir en compte que, quan s'intervé en un edifici catalogat, s'ha de fer amb les següents premisses:

1.- El coneixement de les característiques tipològiques i estilístiques bàsiques que li donen el seu valor patrimonial i constitueixen la seva personalitat.

2.- Salvaguarda dels elements que confereixen el seu valor patrimonial.

3.- La unitarietat de la intervenció. Una intervenció no s'ha de convertir en una barreja d'estils recuperats, ni ha de prescindir de cap element que compongui l'estil bàsic que defineix l'element patrimonial.

4.- Jerarquització de la intervenció.

5.- La intervenció ha de dignificar encara més l'edifici, no restar-li valor patrimonial.

4. Relació de les fitxes lliurades

4.1. Llistat segons la seva classificació

A continuació es fa una relació de la totalitat de les fitxes incloses en el present catàleg.

Jaciments arqueològics

A001	Son Frare
A002	Puig d'Inca
A003	Els Vilars- Son VIc
A004	Son Catiu
A005	Es Claperàs
A006	Cova de S'Arena
A007	Son Gual
A008	Cova de S'Olivera
A009	Can Nius
A010	Son Sastre
A011	Can Pa Calent
A012	Es Baltiu
A013	Son Fiol de Dalt
A014	Can Colau
A015	Can Bombarda
A016	Son Mas des Potecari
A017	Ses Coves
A018	Can Poller (Son Alegre)
A019	Son Bordils Nou
A020	Can Guapo (Son Bordils)
A021	Can Pere de sa Cova
A022	Can Jordi- Can Tiró
A023	Son Bordils
A024	Son Vivot

A025 Talaiots de s'Ermita
A026 Cova de Ses Rates Pinya/ Son Frare
A027 Tirasset
A028 Es Claperàs
A029 Can Trempó/ S'Avencar
A030 Talaiot de Can Vic

Escultura monumental religiosa i heràldica

B001 Capelleta de la Mare de Déu
B002 Capelleta de la Mare de Déu
B003 Capelleta de Sant Sebastià
B004 Creu del Baltiu
B005 Creu de la Carretera de Sineu
B006 Creu de les Monges
B007 Creu de n'Osones
B008 Creu d'en Roca
B009 Monument a Antoni Fluixà
B010 Creu del Puig de la Minyó
B011 Creu d'en Barona
B012 Escut del carrer de l'Om
B013 Làpides del cementeri
B014 Esteles del cementeri
B015 Escultura funerària
B016 Panteó de la família Magí-Marquès
B017 Panteó de la família Torrandell
B018 Panteó García Carrasco
B019 Panteó militar
B020 Panteó del Presbíter Janer
B021 Panteons funeraris
B022 Escut de Sant Bartomeu
B023 Escut de Sant Bartomeu
B024 Escut col·legi Ramon Llull
B025 Escut sant Francesc
B026 Escut de Son Catlar
B027 Escut de Son Vivot
B028 Escut de Son Catiu
B029 Escut de Santa Maria la Major
B030 Escut del campanar de Santa Maria la Major
B031 Escuts exterior de l'ajuntament
B032 Escut interior ajuntament
B033 Escut sobre piló Ajuntament
B034 Escut capella cementeri
B035 Escut del Teatre principal
B036 Capitell d'una creu (fragment)
B037 Escut Quarter cavalleria (façana)
B038 Escut quarter cavalleria
B039 Escut interior quarter de cavalleria
B040 Escut safareig Puig de Santa Magdalena

B041 Estació del Via Crucis

Arquitectura religiosa

C001 Rectoria
C002 Església de Santa Maria la Major
C003 Edifici de les Monges Franciscanes
C004 Can Cifre
C005 Església i convent de Santo Domingo
C006 Convent de les Monges de la Caritat
C007 Església i claustre de Sant Francesc
C008 Ermita de Santa Magdalena
C009 Convent de Sant Bartomeu
C010 Cementeri municipal
C011 Capella del Cementeri Municipal
C012 Església de Crist Rei

Arquitectura civil

D001 Ajuntament
D002 Can Janer
D003 Casa urbana C/ Major, 3
D004 Casa urbana C/ Major, 15- 17
D005 Can Florencio
D006 Casa urbana C/ Major, 5
D007 Casa urbana C/ Major, 22- 24
D008 Pòrtics de la Plaça de Santa Maria la Major
D009 Antic Hotel Domingo
D010 Casa urbana plaça Santa Maria la Major, 15- 16
D011 Can Beltrán
D012 Can Marquès
D013 Can Baster
D014 Can Benet
D015 Casa urbana plaça d'Orient, 16- 17
D016 Casa urbana C/ Dureta, 37
D017 Cal Metge Riera
D018 Can Llobera
D019 Can Xesquet
D020 Casa urbana C/ Queto, 19
D022 Ca mestre Sebastià Riusech
D021 Casa urbana C/ Sant Domingo
D023 Ca s'Hereu
D024 Cas Català
D025 Celler de Son Bordils
D026 Casa urbana C/ de les Coves, 109
D027 Can Piquero
D028 Casa de la Sra. Catalina Salas
D029 Casa urbana C/ Can Dureta, 45
D030 Casa urbana C/ Reis Catòlics
D031 Hotel Victòria

D032	Can Domènech
D033	Casa urbana C/ Artà, 3
D034	Casa urbana C/ Artà, 5
D035	Can Domingo
D036	Can Mir
D037	Can Fluixà
D038	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 157- 159
D039	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 151- 153
D040	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 143- 145
D041	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 139
D042	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 133- 135
D043	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 123- 127
D044	Antiga Impremta Vich
D045	Can Beltrán
D046	Can Amer
D047	Casa urbana C/ de la Glòria, 14- 16- 18
D048	Cal Metge Comas
D049	Casa urbana C/ Sant Bartomeu, 52
D050	Casa urbana C/ Sant Bartomeu, 43
D051	Casa urbana C/ Mostra 6- 8- 10
D052	Casa urbana C/ Mostra- Barco
D053	Can Barrotes
D054	Casa urbana C/ Sant Vicenç de Paül, 12
D055	Casa urbana C/ Jaume Armengol, 21
D056	Casa urbana C/ Rector Rayó, 15
D057	Can Pons de Caimari
D058	Casa urbana C/ sant Francesc, 72
D059	Can Gual
D060	Casa urbana C/ Monges, 25
D061	Casa urbana C/ Monges, 38
D062	Casa urbana C/ Om 8-10
D063	Can Tarragó
D064	Casa urbana C/ creu, 2
D065	Can Coll
D066	Casa de la Sra. Campins
D067	Can Xeroies
D068	Antiga Gerreria de Can Piritis
D069	Antic Club Velocipedista d'Inca
D070	Antic Cafè de Cas Gerreret
D071	Can Ensenyat
D072	Tintoreria Fiol
D073	Can Fiol
D074	Casa urbana Avd. Germanies, 38- 40- 44
D075	Can Salas
D076	Can Salas (Ca l'Apotecari Cabrer)
D077	Can Mayans
D078	Can Monroig (Can Mora)
D079	Casa urbana C/ de Santa Teresa

D080	Can Siquier
D081	Can Pieras
D082	Casa urbana C/ Jaume Armengol, 12
D083	Casa urbana C/ Angel, 5
D084	Can Campos
D085	Can Amengual (Cal Metge Cifre)
D086	Antic Cafè s'Argentí
D087	Can Ripoll
D088	Son Vic
D089	Son Campaner
D090	Son Ramis
D091	Son Bordils
D092	Son Seriol
D093	Ca Na Morra
D094	Tirasset Vell
D095	Tirasset Nou
D096	Son Penya Vell
D097	Can Ignacio
D098	Son Mas
D099	Son Frontera
D100	Cas Poller
D101	Son Alegre
D102	Son Gual
D103	Son Catiu
D104	Son Perelló
D105	Son Frare- Son Salat
D106	Ses Veles
D107	Son Catlar- Son Roca
D108	Son Bosc
D109	Son Sastre del Puig
D110	Son Vivot
D111	Binissetí Nou
D112	Binissetí Vell
D113	Son Fiol de Dalt
D114	Casa urbana C/ de Can Valella, 61
D115	Casa urbana C/ de Can Valella, 58
D116	Casa urbana C/ de la Glòria, 29
D117	Casa urbana C/ Coves, 65
D118	Casa urbana C/ de Sant Bartomeu, 96
D119	S'Hostalet
D120	Son Bordils Nou
D121	Casa de pagès (polígon 5, parcel·la 55)
D123	Son Mateu
D124	Can Vic
D125	Edifici de pisos C/ major, 2
D126	Casa urbana Avd. de les Germanies, 30
D127	Casa urbana Avd. de les Germanies, 26
D128	Casa urbana Avd. de les Germanies, 34

D129 Casa de pagès (polígon 5, parcel·la 102)
D130 Casa urbana C/ Antoni Fluxà, 56
D131 Casa urbana C/ General Luque, 33
D132 Casa Urbana C/ Sant Francesc, 49
D133 Casa Urbana C/ Antoni Fluxà, 32
D134 Casa Urbana C/ Bisbe Llompart, 70

Arquitectura militar

E001 Es Pes des Bessó- Casal de Cultura
E002 Quarter de Cavalleria
E003 Torre de defensa de Son Vivot
E004 Torre de defensa de Son Penya
E005 Refugi antiaeri

Béns etnològics

F001 Molí de vent de Can Amer
F002 Molí de vent de Ca la Vinya
F003 Molí de vent de Can Maneta
F004 Molí de vent de Can Garau
F005 Molí de vent de Can Arnau
F006 Molí de vent de Can Amer
F007 Font de la plaça de l'Àngel
F008 Font C/ de les Coves
F009 La Quartera
F010 Celler de Can Amer
F011 Pou des Rasquell
F012 Pou de Son Bordils
F013 Sínia de Son Seriol
F014 Molí de vent de Can Joan Pinoll
F015 Font (C/ Fra Pere Joan Cerdà)
F016 Font (Plaça de Sant Domingo)
F017 Font (C/ Corona d'Aragó)
F018 Font Vella
F019 Celler Sa Travessa
F020 Molí de vent d'en Barona
F021 Molí de Son Bennàssar
F022 Molí d'aigua de sa Torrentera
F023 Sínia (Crta Palma- Alcúdia)
F024 Pou d'en Lluc
F025 Molí de ca na Penya
F026 Antic celler de Can Xesc
F027 Celler de Can Marron
F028 Molí de vent de ca n'Arnauet
F029 Pes Municipal
F030 Els qânats de la font de sa Canaleta
F031 Celler de Can Lau
F032 Antigues portasses
F033 Conjunt de marjades

F034	Conjunt hidràulic del Puig de S. Magdalena
F035	Pou de capelleta de Tirasset
F036	Tram del sistema hidràulic dels molins d'Inca, Selva i Búger
F037	Rellotge de Soll de Son Bordils
F038	Rellotge de Sol de Son Vic
F039	Era de Son Bordils
F040	Era de Son Bordils Nou
F041	Sestadors de Son Bordils Nou
F042	Rellotges de sol de Sant Francesc
F043	Rellotge de sol de Santa Maria la Major
F044	Rellotge de sol de Sant Bartomeu
F045	Rellotges de sol de Sant Domingo
F046	Rellotge de sol de Son Amonda
F047	Conjunt marjat del Puig de St. Magdalena
F048	Portassa C/ Ferilla
F049	Sínia (polígon 12 parcel·la 216)
F050	Caseta (polígon 2, parcel·la 350)
F051	Caseta (polígon 2, parcel·la 471)
F052	Caseta (polígon 2, parcel·la 481)
F053	Pou (polígon 2, parcel·la 436)
F054	Era camí de s´Ermita
F055	Era camí de Pollença
F056	Sínia camí de Pollença
F058	Sínia (polígon 8, parcel·la 294)
F059	Sa Tanqueta
F060	Caseta (polígon 7, parcel·la 1)
F061	Pou capelleta camí vell d'Alcúdia
F062	Caseta (polígon 5, parcel·la 90)
F063	Pou capelleta del camí vell de Llubí
F064	Caseta i pou (polígon 12, parcel·la 33)
F065	Pou (polígon 12, parcel·la 466)
F066	Caseta (polígon 1, parcel·la 45)
F067	Caseta (polígon 12, parcel·la 254)
F068	Caseta (polígon 5, parcel·la 129)
F069	Caseta (polígon 7, parcel·la 144)
F070	Caseta (polígon 10, parcel·la 242)
F071	Caseta (polígon 10, parcel·la 324)
F072	Caseta (polígon 11, parcel·la 14)
F073	Caseta (polígon 12, parcel·la 92)
F074	Teules pintades

Béns d'interès industrial

G001	Cafè Mercantil
G002	Confiteria Prats
G003	Fàbrica Melis
G004	Fàbrica d'en Fluixà
G005	Fàbrica de Can Piquero
G006	Fàbrica de Son Amonda

G007 Plaça de Toros
G008 Edifici d'Obres Públiques
G009 Centre BIT
G010 Fàbrica de Can Ramis
G011 Residència Miquel Mir
G012 Caseta de caminers
G013 Antic Banc Agrícola (Can Fullana)
G014 Col·legi Santo Tomàs
G015 Teatre Principal
G016 La Florida

Béns d'interès paisatgístic i ambiental

H001 Font i jardí de la plaça d'Orient
H002 Puig de Santa Magdalena
H003 Serral dels Molins
H004 Casc històric d'Inca
H006 Murs de tancament de l'Avd. Reis Catòlics
H007 Murs de tancament de la Plaça del Bestiar
H008 Sa Pota del Rei
H009 Bosc de Son Ramis

Xarxa viaria i obres d'enginyeria

I001 Bàcul de farola
I002 Estació de tren
I003 Estació de Llubí
I004 Estació de Son Bordils
I005 Fita de la carretera Palma- Alcúdia
I006 Fita de la Plaça Mallorca
I007 Es Pont des Tren
I008 Tram del Camí d'Artà a Lluc
I009 Camí vell d´Artà a Lluc (camí de Son Vivot)
I010 Camí vell d´Alcúdia
I011 Camí vell de Muro
I012 Camí de Son Gual
I013 Camí de Llubí a Sencelles
I014 Camí de Biniagual
I015 Camí de Biniamar
I016 Camí de Can Boqueta
I017 Camí de sa Batalla
I018 Camí de Selva
I019 Camí vell de Llubí

4.2. Classificació de les fitxes segons la seva ubicació

Elements urbans:

Escultura monumental, religiosa i heràldica

B001 Capelleta de la Mare de Déu

B002	Capelleta de la Mare de Déu
B003	Capelleta de Sant Sebastià
B004	Creu del Baltiu
B005	Creu de la Carretera de Sineu
B006	Creu de les Monges
B007	Creu de n'Osones
B009	Monument a Antoni Fluixà
B012	Escut del carrer de l'Om
B013	Làpides del cementeri
B014	Esteles del cementeri
B015	Escultura funerària
B016	Panteó de la família Magí-Marquès
B017	Panteó de la família Torrandell
B018	Panteó García Carrasco
B019	Panteó militar
B020	Panteó del Presbíter Janer
B021	Panteons funeraris
B022	Escut de Sant Bartomeu
B023	Escut de Sant Bartomeu
B024	Escut col·legi Ramon Llull
B025	Escut sant Francesc
B029	Escut de Santa Maria la Major
B030	Escut del campanar de Santa Maria la Major
B031	Escuts exterior de l'ajuntament
B032	Escut interior ajuntament
B033	Escut sobre piló Ajuntament
B034	Escut capella cementeri
B035	Escut del Teatre principal
B036	Capitell d'una creu (fragment)
B037	Escut Quarter cavalleria (façana)
B038	Escut quarter cavalleria
B039	Escut interior quarter de cavalleria
B041	Estació del Via Crucis

Arquitectura religiosa

C001	Rectoria
C002	Església de Santa Maria la Major
C003	Edifici de les Monges Franciscanes
C004	Can Cifre
C005	Església i convent de Santo Domingo
C006	Convent de les Monges de la Caritat
C007	Església i claustre de Sant Francesc
C009	Convent de Sant Bartomeu
C010	Cementeri municipal
C011	Capella del cementeri municipal
C012	Església de Crist Rei

Arquitectura civil

D001	Ajuntament
D002	Can Janer
D003	Casa urbana C/ Major, 3
D004	Casa urbana C/ Major, 15- 17
D005	Can Florencio
D006	Casa urbana C/ Major, 5
D007	Casa urbana C/ Major, 22- 24
D008	Pòrtics de la Plaça de Santa Maria la Major
D009	Antic Hotel Domingo
D010	Casa urbana plaça Santa Maria la Major, 15- 16
D011	Can Beltrán
D012	Can Marquès
D013	Can Baster
D014	Can Benet
D015	Casa urbana plaça d'Orient, 16- 17
D016	Casa urbana C/ Dureta, 37
D017	Cal Metge Riera
D018	Can Llobera
D019	Can Xesquet
D020	Casa urbana C/ Queto, 19
D021	Casa urbana C/ Santo Domingo
D022	Ca mestre Sebastià Riusech
D023	Ca s'Hereu
D024	Cas Català
D025	Celler de Son Bordils
D026	Casa urbana C/ de les Coves, 109
D027	Can Piquero
D028	Casa de la Sra. Catalina Salas
D029	Casa urbana C/ Can Dureta, 45
D030	Casa urbana Reis Catòlics
D031	Hotel Victòria
D032	Can Domènech
D033	Casa urbana C/ Artà, 3
D034	Casa urbana C/ Artà, 5
D035	Can Domingo
D036	Can Mir
D037	Can Fluixà
D038	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 157- 159
D039	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 151- 153
D040	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 143- 145
D041	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 139
D042	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 133- 135
D043	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 123- 127
D044	Antiga Impremta Vich
D045	Can Beltrán
D046	Can Amer
D047	Casa urbana C/ de la Glòria, 14- 16- 18

D048	Cal Metge Comas
D049	Casa urbana C/ Sant Bartomeu, 52
D050	Casa urbana C/ Sant Bartomeu, 43
D051	Casa urbana C/ Mostra 6- 8- 10
D052	Casa urbana C/ Mostra- Barco
D053	Can Barrotes
D054	Casa urbana C/ Sant Vicenç de Paül, 12
D055	Casa urbana C/ Jaume Armengol, 21
D056	Casa urbana C/ Rector Rayó, 15
D057	Can Pons de Caimari
D058	Casa urbana C/ sant Francesc, 72
D059	Can Gual
D060	Casa urbana C/ Monges, 25
D061	Casa urbana C/ Monges, 38
D062	Casa urbana C/ Om 8-10
D063	Can Tarragó
D064	Casa urbana C/ creu, 2
D065	Can Coll
D066	Casa de la Sra. Campins
D067	Can Xeroies
D068	Antiga Gerreria de Can Piritis
D069	Antic Club Velocipedista d'Inca
D070	Antic Cafè de Cas Gerreret
D071	Can Ensenyat
D072	Tintoreria Fiol
D073	Can Fiol
D074	Casa urbana Avd. Germanies, 38- 40- 44
D075	Can Salas
D076	Can Salas (Ca l'Apotecari Cabrer)
D077	Can Mayans
D078	Can Monroig (Can Mora)
D079	Casa urbana C/ de Santa Teresa, 25
D080	Can Siquier
D081	Can Pieras
D082	Casa J. Armengol, 12
D083	Casa urbana C/ Angel, 5
D084	Can Campos
D085	Can Amengual (Cal Metge Cifre)
D086	Antic Cafè s'Argentí
D087	Can Ripoll
D114	Casa urbana C/ de Can Valella, 61
D115	Casa urbana C/ de Can Valella, 58
D116	Casa urbana C/ de la Glòria, 29
D117	Casa urbana C/ Coves, 65
D118	Casa urbana C/ de Sant Bartomeu, 96
D125	Edifici de pisos C/ major, 2
D126	Casa urbana Avd. de les Germanies, 30
D127	Casa urbana Avd. de les Germanies, 26

D128	Casa urbana Avd. de les Germanies, 34
D130	Casa urbana C/ Antoni Fluxà, 56
D131	Casa urbana C/ General Luque, 33
D132	Casa Urbana C/ Sant Francesc, 49
D133	Casa Urbana C/ Antoni Fluxà, 32
D134	Casa Urbana C/ Bisbe Llompart, 70

Arquitectura militar

E001	Es Pes des Bessó- Casal de Cultura
E002	Quarter de Cavalleria
E005	Refugi antiaeri

Béns etnològics

F001	Molí de vent de Can Amer
F002	Molí de vent de Ca la Vinya
F003	Molí de vent de Can Maneta
F004	Molí de vent de Can Garau
F005	Molí de vent de Can Arnau
F006	Molí de vent de Can Amer
F007	Font de la plaça de l'Àngel
F008	Font C/ de les Coves
F009	La Quartera
F010	Celler de Can Amer
F014	Molí de vent de Can Joan Pinoll
F015	Font (C/ Fra Pere Joan Cerdà)
F016	Font (Plaça de Sant Domingo)
F017	Font (C/ Corona d'Aragó)
F018	Font Vella
F019	Celler Sa Travessa
F024	Pou d'en Lluc
F025	Molí de Ca na Penya
F026	Antic celler de Can Xesc
F027	Celler de Can Marron
F028	Molí de vent de ca n'Arnauet
F029	Pes Municipal
F030	Els qânats de la font de sa Canaleta
F031	Celler de Can Lau
F032	Antigues portasses
F033	Conjunt de marjades
F042	Rellotges de sol de Sant Francesc
F043	Rellotge de sol de santa Maria la Major
F044	Rellotge de sol de Sant Bartomeu
F045	Rellotges de Sol de Santo Domingo
F046	Rellotge de Sol de Son Amonda
F048	Portassa C/ Ferilla

Béns d'interès industrial

G001	Cafè Mercantil
G002	Confiteria Prats
G003	Fàbrica Melis
G004	Fàbrica d'en Fluixà
G005	Fàbrica de Can Piquero
G006	Fàbrica de Son Amonda
G007	Plaça de Toros
G009	Centre BIT
G010	Fàbrica de Can Ramis
G011	Residència Miquel Mir
G013	Antic Banc Agríocla (Can Fullana)
G014	Col·legi Santo Tomàs
G015	Teatre Principal
G016	La Florida

Béns d'interès paisatgístic i ambiental

H001	Font i jardí de la plaça d'Orient
H003	Serral dels Molins
H004	Casc històric d'Inca
H006	Murs de tancament Av. Reis Catòlics
H007	Murs de tancament de la Plaça del Bestiar
H008	Sa Pota del Rei

Xarxa viaria i obres d'enginyeria

I001	Bàcul de farola
I002	Estació de tren
I006	Fita de la Plaça Mallorca
I007	Es pont des Tren

Elements rústics

Jaciments arqueològics

A001	Son Frare
A002	Puig D'inca
A003	Els Vilars- Son VIc
A004	Son Catiu
A005	Es Claperàs
A006	Cova de S'Arena/Son Gual
A007	Son Gual
A008	Cova de S'Olivera/Son Catlar
A009	Can Nius
A010	Son Sastre
A011	Can Pa Calent
A012	Es Baltiu
A013	Son Fiol de Dalt
A014	Can Colau/Tirasset

A015	Can Bombarda/ Son Bordils
A016	Son Mas des Potecari/ S´Argentria
A017	Ses Coves/ Son Alegre
A018	Can Poller (Son Alegre)
A019	Son Bordils Nou
A020	Can Guapo (Son Bordils)
A021	Can Pere de sa Cova (Son Seriol)
A022	Can Jordi- Can Tiró
A023	Son Bordils
A024	Son Vivot/Es claper des Moro
A025	Talaiots de s'Ermita
A026	Cova de Ses Rates Pinya/ Son Frare
A027	Tirasset
A028	Es Claperàs
A029	Can Trempó/ S'Avencar
A030	Talaiot de Can Vic

Escultura monumental, religiosa i heràldica

B008	Creu d'en Roca
B010	Creu del Puig de la Minyó
B011	Creu d'en Barona
B026	Escut de Son Catlar
B027	Escut de Son Vivot
B028	Escut de Son Catiu
B040	Escut safareig Puig de Santa Magdalena

Arquitectura religiosa

C008	Ermita de Santa Magdalena

Arquitectura civil

D088	Son Vic
D089	Son Campaner
D090	Son Ramis
D091	Son Bordils
D092	Son Seriol
D093	Ca Na Morra
D094	Tirasset Vell
D095	Tirasset Nou
D096	Son Penya Vell
D097	Can Ignacio
D098	Son Mas
D099	Son Frontera
D100	Cas Poller
D101	Son Alegre
D102	Son Gual
D103	Son Catiu
D104	Son Perelló
D105	Son Frare- Son Salat

D106	Ses Veles
D107	Son Catlar- Son Roca
D108	Son Bosc
D109	Son Sastre del Puig
D110	Son Vivot
D111	Binissetí Nou
D112	Binissetí Vell
D113	Son Fiol de Dalt
D119	S'Hostalet
D120	Son Bordils Nou
D121	Casa de pagès (polígon 5, parcel·la 55)
D123	Son Mateu
D124	Can Vic
D129	Casa de pagès (polígon 5, parcel·la 102)

Arquitectura militar

E003	Torre de defensa de Son Vivot
E004	Torre de defensa de Son Penya

Béns etnològics

F011	Pou des Rasquell
F012	Pou de Son Bordils
F013	Sínia de Son Seriol
F020	Molí de vent d'en Barona
F021	Molí de Son Bennàssar
F022	Molí d'aigua de sa Torrentera
F023	Sínia (Crta Palma- Alcúdia)
F034	Conjunt hidràulic del Puig de S. Magdalena
F035	Pou de capelleta de Tirasset
F036	Tram de la Síquia molins
F037	Rellotge de Soll de Son Bordils
F038	Rellotge de Sol de Son Vic
F039	Era de Son Bordils
F040	Era de Son Bordils Nou
F041	Sestadors de Son Bordils Nou
F047	Conjunt marjat del Puig de St. Magdalena
F049	Sínia (polígon 12 parcel·la 216)
F050	Caseta (polígon 2, parcel·la 350)
F051	Caseta (polígon 2, parcel·la 471)
F052	Caseta (polígon 2, parcel·la 481)
F053	Pou (polígon 2, parcel·la 436)
F054	Era camí de s´Ermita
F055	Era camí de Pollença
F056	Sínia camí de Pollença
F058	Sínia (polígon 8, parcel·la 294)
F059	Sa Tanqueta
F060	Caseta (polígon 7, parcel·la 1)
F061	Pou capelleta camí vell d'Alcúdia

F062	Caseta (polígon 5, parcel·la 90)
F063	Pou capelleta del camí vell de Llubí
F064	Caseta i pou (polígon 12, parcel·la 33)
F065	Pou (polígon 12, parcel·la 466)
F066	Caseta (polígon 1, parcel·la 45)
F067	Caseta (polígon 12, parcel·la 254)
F068	Caseta (polígon 5, parcel·la 129)
F069	Caseta (polígon 7, parcel·la 144)
F070	Caseta (polígon 10, parcel·la 242)
F071	Caseta (polígon 10, parcel·la 324)
F072	Caseta (polígon 11, parcel·la 14)
F073	Caseta (polígon 12, parcel·la 92)
F074	Teules pintades

Béns d'interès industrial

G008	Edifici d'Obres Públiques
G012	Caseta de caminers

Béns d'interès paisatgístic i ambiental

H002	Puig de Santa Magdalena
H009	Bosc de Son Ramis

Xarxa viaria i obres d'enginyeria

I003	Estació de Llubí
I004	Estació de Son Bordils
I005	Fita de la carretera Palma- Alcúdia
I008	Tram del camí d´Artà a Lluc
I009	Camí vell d´Artà a Lluc (camí de Son Vivot)
I010	Camí vell d´Alcúdia
I011	Camí vell de Muro
I012	Camí de Son Gual
I013	Camí de Llubí a Sencelles
I014	Camí de Biniagual
I015	Camí de Biniamar
I016	Camí de Can Boqueta
I017	Camí de sa Batalla
I018	Camí de Selva
I019	Camí vell de Llubí

4.3. Classificació de les fitxes segons la seva protecció

Grau de protecció A

Jaciments arqueològics

A001	Son Frare	A1
A002	Puig d'Inca	A1 (BIC)
A003	Els Vilars- Son Vic	A1 (BIC)
A004	Son Catiu	A1

A005	Es Claperàs	A1
A006	Cova de S'Arena	A1 (BIC)
A007	Son Gual	A1
A008	Cova de S'Olivera	A1
A009	Can Nius	A1
A010	Son Sastre	A1 (BIC)
A011	Can Pa Calent	A1 (BIC)
A012	Es Baltiu	A1 (BIC)
A013	Son Fiol de Dalt	A1 (BIC)
A014	Can Colau	A1 (BIC)
A015	Can Bombarda	A1
A016	Son Mas des Potecari	A1 (BIC)
A017	Ses Coves	A1 (BIC)
A018	Can Poller (Son Alegre)	A1 (BIC)
A019	Son Bordils Nou	A1
A020	Can Guapo (Son Bordils)	A1 (BIC)
A021	Can Pere de sa Cova	A1 (BIC)
A022	Can Jordi- Can Tiró	A1 (BIC)
A023	Son Bordils	A1
A024	Son Vivot	A1 (BIC)
A025	Talaiots de s'Ermita	A1 (BIC)
A026	Cova de Ses Rates Pinya/ Son Frare	A1 (BIC)
A027	Tirasset	A1
A028	Es Claperàs	A1
A029	Can Trempó/ S'Avencar	A1 (BIC)
A030	Talaiot de Can Vic	A1

Escultura monumental religiosa i heràldica

B001	Capelleta de la Mare de Déu	A2
B002	Capelleta de la Mare de Déu	A2
B003	Capelleta de Sant Sebastià	A2
B004	Creu del Baltiu	A1 (BIC)
B005	Creu de la Carretera de Sineu	A1 (BIC)
B006	Creu de les Monges	A1 (BIC)
B007	Creu de n'Osones	A1 (BIC)
B008	Creu d'en Roca	A1 (BIC)
B009	Monument a Antoni Fluixà	A1
B010	Creu del Puig de la Minyó	A1
B011	Creu d'en Barona	A1 (BIC)
B012	Escut del carrer de l'Om	A1 (BIC)
B013	Làpides del cementeri	A1
B014	Esteles del cementeri	A2
B015	Escultura funerària	A2
B016	Panteó de la família Magí-Marquès	A2
B017	Panteó de la família Torrandell	A2
B018	Panteó García Carrasco	A2
B019	Panteó militar	A2
B020	Panteó del Presbíter Janer	A2

B021	Panteons funeraris	A2
B022	Escut de Sant Bartomeu	A1 (BIC)
B023	Escut de Sant Bartomeu	A1 (BIC)
B024	Escut col·legi Ramon Llull	A1
B025	Escut sant Francesc	A1
B026	Escut de Son Catlar	A1 (BIC)
B027	Escut de Son Vivot	A1 (BIC)
B028	Escut de Son Catiu	A1 (BIC)
B029	Escut de Santa Maria la Major	A1 (BIC)
B030	Escut del campanar de Santa Maria la Major	A1 (BIC)
B031	Escuts exterior de l'ajuntament	A1
B032	Escut interior ajuntament	A1
B033	Escut sobre piló Ajuntament	A1
B034	Escut capella cementeri	A1
B035	Escut del Teatre principal	A1
B036	Capitell d'una creu (fragment)	A1 (BIC)
B037	Escut Quarter cavalleria (façana)	A1
B038	Escut quarter cavalleria	A1
B039	Escut interior quarter de cavalleria	A1
B040	Escut safareig Puig de Santa Magdalena	A1
B041	Estació del Via Crucis	A2

Arquitectura religiosa

C001	Rectoria	A1 (BIC)
C002	Església de Santa Maria la Major	A1 (BIC)
C004	Can Cifre	A1
C005	Església i convent de Santo Domingo	A1 (BIC)
C007	Església i claustre de Sant Francesc**	A1
C008	Ermita de Santa Magdalena	A1
C009	Convent de Sant Bartomeu	A1 (BIC)
C011	Capella del Cementeri Municipal	A2
C012	Església de Crist Rei	A2

Arquitectura civil

D008	Pòrtics de la Plaça de Santa Maria la Major **	A2
D078	Can Monroig (Can Mora)	A2
D080	Can Siquier **	A2
D087	Can Ripoll **	A2
D088	Son Vic	A2
D089	Son Campaner	A2
D090	Son Ramis	A2
D091	Son Bordils	A2
D092	Son Seriol	A2
D093	Ca Na Morra	A2
D094	Tirasset Vell	A2
D095	Tirasset Nou	A2
D102	Son Gual	A2
D103	Son Catiu	A2

D104	Son Perelló	A2
D106	Ses Veles	A2
D107	Son Catlar- Son Roca	A2
D108	Son Bosc	A2
D109	Son Sastre del Puig	A2
D110	Son Vivot **	A2
D111	Binissetí Nou	A2
D112	Binissetí Vell	A2

Arquitectura militar

E003	Torre de defensa de Son Vivot	A1 (BIC)
E004	Torre de defensa de Son Penya	A1 (BIC)
E005	Refugi antiaeri	A2

Béns etnològics

F007	Font de la plaça de l'Àngel	A2
F008	Font C/ de les Coves	A2
F011	Pou des Rasquell	A2
F012	Pou de Son Bordils	A2
F013	Sínia de Son Seriol	A2
F015	Font (C/ Fra Pere Joan Cerdà)	A2
F016	Font (Plaça de Sant Domingo)	A2
F017	Font (C/ Corona d'Aragó)	A2
F018	Font Vella	A2
F022	Molí d'aigua de sa Torrentera	A1 (BIC)
F023	Sínia (Crta Palma- Alcúdia)	A2
F024	Pou d'en Lluc	A2
F029	Pes Municipal	A2
F030	Els qânats de la font de sa Canaleta	A2
F033	Conjunt de marjades	A2
F034	Conjunt hidràulic del Puig de S. Magdalena**	A2
F035	Pou de capelleta de Tirasset	A1
F036	Tram del sistema hidràulic dels molins d'Inca, Selva i Búger	A1 (BIC)
F037	Rellotge de Soll de Son Bordils	A2
F038	Rellotge de Sol de Son Vic	A1
F039	Era de Son Bordils	A1
F040	Era de Son Bordils Nou	A1
F041	Sestadors de Son Bordils Nou	A2
F042	Rellotges de sol de Sant Francesc	A1
F043	Rellotge de sol de Santa Maria la Major	A1 (BIC)
F044	Rellotge de sol de Sant Bartomeu	A1 (BIC)
F045	Rellotges de sol de Sant Domingo	A1 (BIC)
F046	Rellotge de sol de Son Amonda	A2
F047	Conjunt marjat del Puig de St. Magdalena	A2
F049	Sínia (polígon 12 parcel·la 216)	A2
F053	Pou (polígon 2, parcel·la 436)	A2
F054	Era camí de s´Ermita	A2

F055	Era camí de Pollença	A2
F056	Sínia camí de Pollença	A2
F058	Sínia (polígon 8, parcel·la 294)	A2
F061	Pou capelleta camí vell d'Alcúdia	A2
F063	Pou capelleta del camí vell de Llubí	A2
F065	Pou (polígon 12, parcel·la 466)	A2
F074	Teules pintades	A2

Béns d'interès paisatgístic i ambiental

H001	Font i jardí de la plaça d'Orient	A2
H002	Puig de Santa Magdalena	A1
H006	Murs de tancament de l'Avd. Reis Catòlics	A2
H007	Murs de tancament de la Plaça del Bestiar	A2
H008	Sa Pota del Rei	A1

Xarxa viaria i obres d'enginyeria

I001	Bàcul de farola	A2
I005	Fita de la carretera Palma- Alcúdia	A1
I006	Fita de la Plaça Mallorca	A1
I007	Es Pont des Tren	A2
I008	Tram del Camí d'Artà a Lluc	A1
I009	Camí vell d´Artà a Lluc (camí de Son Vivot)	A2
I010	Camí vell d´Alcúdia	A2
I011	Camí vell de Muro	A2
I012	Camí de Son Gual	A2
I013	Camí de Llubí a Sencelles	A2
I014	Camí de Biniagual	A2
I015	Camí de Biniamar	A2
I016	Camí de Can Boqueta	A2
I017	Camí de sa Batalla	A2
I018	Camí de Selva	A2
I019	Camí vell de Llubí	A2

Grau de protecció B

Arquitectura religiosa

C006	Convent de les Monges de la Caritat **
C010	Cementeri municipal **

Arquitectura civil

D002	Can Janer
D003	Casa urbana C/ Major, 3
D004	Casa urbana C/ Major, 15- 17
D005	Can Florencio
D009	Antic Hotel Domingo
D010	Casa urbana plaça Santa Maria la Major, 15- 16
D011	Can Beltrán
D013	Can Baster

D014	Can Benet
D015	Casa urbana plaça d'Orient, 16- 17
D016	Casa urbana C/ Dureta, 37
D017	Cal Metge Riera
D018	Can Llobera **
D019	Can Xesquet
D020	Casa urbana C/ Queto, 19
D021	Casa urbana C/ Sant Domingo
D022	Ca mestre Sebastià Riusech
D023	Ca s'Hereu
D024	Cas Català
D025	Celler de Son Bordils
D026	Casa urbana C/ de les Coves, 109
D027	Can Piquero
D028	Casa de la Sra. Catalina Salas
D030	Casa urbana C/ Reis Catòlics
D032	Can Domènech
D033	Casa urbana C/ Artà, 3
D034	Casa urbana C/ Artà, 5
D035	Can Domingo
D036	Can Mir
D037	Can Fluixà
D038	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 157- 159
D039	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 151- 153
D044	Antiga Impremta Vich
D045	Can Beltrán
D046	Can Amer
D047	Casa urbana C/ de la Glòria, 14- 16- 18
D048	Cal Metge Comas
D049	Casa urbana C/ Sant Bartomeu, 52
D050	Casa urbana C/ Sant Bartomeu, 43
D051	Casa urbana C/ Mostra 6- 8- 10
D052	Casa urbana C/ Mostra- Barco
D053	Can Barrotes
D054	Casa urbana C/ Sant Vicenç de Paül, 12
D055	Casa urbana C/ Jaume Armengol, 21
D056	Casa urbana C/ Rector Rayó, 15
D057	Can Pons de Caimari
D058	Casa urbana C/ sant Francesc, 72
D059	Can Gual
D060	Casa urbana C/ Monges, 25
D061	Casa urbana C/ Monges, 38
D062	Casa urbana C/ Om 8-10
D063	Can Tarragó
D064	Casa urbana C/ creu, 2
D065	Can Coll
D066	Casa de la Sra. Campins
D067	Can Xeroies

D069	Antic Club Velocipedista d'Inca
D071	Can Ensenyat
D072	Tintoreria Fiol
D075	Can Salas
D076	Can Salas (Ca l'Apotecari Cabrer)
D077	Can Mayans
D079	Casa urbana C/ de Santa Teresa
D081	Can Pieras
D084	Can Campos
D085	Can Amengual (Cal Metge Cifre)
D096	Son Penya Vell
D097	Can Ignacio
D098	Son Mas
D099	Son Frontera
D100	Cas Poller
D101	Son Alegre
D105	Son Frare- Son Salat
D113	Son Fiol de Dalt
D114	Casa urbana C/ de Can Valella, 61
D115	Casa urbana C/ de Can Valella, 58
D116	Casa urbana C/ de la Glòria, 29
D117	Casa urbana C/ Coves, 65
D118	Casa urbana C/ de Sant Bartomeu, 96
D120	Son Bordils Nou **
D121	Casa de pagès (polígon 5, parcel·la 55) **
D124	Can Vic **
D125	Edifici de pisos C/ major, 2
D126	Casa urbana Avd. de les Germanies, 30
D127	Casa urbana Avd. de les Germanies, 26
D130	Casa urbana C/ Antoni Fluxà, 56
D131	Casa urbana C/ General Luque, 33
D132	Casa Urbana C/ Sant Francesc, 49

Arquitectura militar

E002	Quarter de Cavalleria

Béns etnològics

F001	Molí de vent de Can Amer **
F002	Molí de vent de Ca la Vinya**
F003	Molí de vent de Can Maneta**
F004	Molí de vent de Can Garau**
F005	Molí de vent de Can Arnau**
F006	Molí de vent de Can Amer**
F009	La Quartera
F010	Celler de Can Amer
F014	Molí de vent de Can Joan Pinoll**
F019	Celler Sa Travessa**
F020	Molí de vent d'en Barona**

F021	Molí de Son Bennàssar
F025	Molí de ca na Penya
F026	Antic celler de Can Xesc
F027	Celler de Can Marron
F028	Molí de vent de ca n'Arnauet**
F031	Celler de Can Lau**

Béns d'interès industrial

G001	Cafè Mercantil
G002	Confiteria Prats
G003	Fàbrica Melis
G004	Fàbrica d'en Fluixà
G005	Fàbrica de Can Piquero
G006	Fàbrica de Son Amonda **
G007	Plaça de Toros
G008	Edifici d'Obres Públiques
G009	Centre BIT
G012	Caseta de caminers
G013	Antic Banc Agrícola (Can Fullana)**
G015	Teatre Principal
G016	La Florida

Xarxa viaria i obres d'enginyeria

I002	Estació de tren
I003	Estació de Llubí
I004	Estació de Son Bordils

Grau de protecció C

Arquitectura religiosa

C003	Edifici de les Monges Franciscanes **

Arquitectura civil

D001	Ajuntament **
D006	Casa urbana C/ Major, 5
D007	Casa urbana C/ Major, 22- 24
D012	Can Marquès
D029	Casa urbana C/ Can Dureta, 45
D031	Hotel Victòria
D040	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 143- 145
D041	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 139
D042	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 133- 135
D043	Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 123- 127
D068	Antiga Gerreria de Can Piritis
D070	Antic Cafè de Cas Gerreret
D073	Can Ramis
D074	Casa urbana Avd. Germanies, 38- 40- 44

D082	Casa urbana C/ Jaume Armengol, 12
D083	Casa urbana C/ Angel, 5
D086	Antic Cafè s'Argentí
D119	S'Hostalet
D123	Son Mateu
D128	Casa urbana Avd. de les Germanies, 34
D129	Casa de pagès (polígon 5, parcel·la 102) **
D133	Casa Urbana C/ Antoni Fluxà, 32
D134	Casa Urbana C/ Bisbe Llompart, 70

Arquitectura militar

E001	Es Pes des Bessó

Béns etnològics

F032	Antigues portasses
F048	Portassa C/ Ferilla
F050	Caseta (polígon 2, parcel·la 350)
F051	Caseta (polígon 2, parcel·la 471)
F052	Caseta (polígon 2, parcel·la 481)
F059	Sa Tanqueta
F060	Caseta (polígon 7, parcel·la 1)
F062	Caseta (polígon 5, parcel·la 90)
F064	Caseta i pou (polígon 12, parcel·la 33) **
F066	Caseta (polígon 1, parcel·la 45)
F067	Caseta (polígon 12, parcel·la 254)
F068	Caseta (polígon 5, parcel·la 129)
F069	Caseta (polígon 7, parcel·la 144)
F070	Caseta (polígon 10, parcel·la 242)
F071	Caseta (polígon 10, parcel·la 324)
F072	Caseta (polígon 11, parcel·la 14)
F073	Caseta (polígon 12, parcel·la 92)

Béns d'interès industrial

G010	Fàbrica de Can Ramis**
G011	Residència Miquel Mir
G014	Col·legi Santo Tomàs

Béns d'interès paisatgístic i ambiental

H003	Serral dels Molins**
H004	Casc històric d'Inca**
H009	Bosc de Son Ramis**

** Les fitxes que presenten aquesta marca tenen més d'una protecció, ja que s'ha posat la protecció majoritària per a l'edifici i altres proteccions per alguna part de l'edifici, que mereix un altre grau.

5. Compliment del Pla Territorial de Mallorca

El Pla Territorial de Mallorca estableix una sèrie de propostes per tal que els municipis, mitjançant el seu planejament general, garanteixin la protecció del seu propi patrimoni urbanístic, arquitectònic i etnològic.

Aquest document ofereix una sèrie de propostes amb la finalitat de traçar unes directrius que assegurin l'elaboració dels catàlegs com a instruments de protecció més eficaços. Aquestes propostes marquen els continguts mínims d'aquests instruments amb l'objectiu de garantir una certa unitat de criteris en quant a graus de protecció i nomenclatura bàsica. Així mateix, es proposa una jerarquització d'elements patrimonials susceptibles de ser inclosos en els catàlegs, organitzats en diferents tipus, tenint present tant el contingut de la Llei de Patrimoni Històric de les Illes Balears com la tipologia edilícia.

En aquest sentit, en el Catàleg de patrimoni històric del terme municipal d'Inca s'han tengut en compte aquestes disposicions marcades pel PTM, les quals seran completades amb la normativa del Pla General d'Ordenació Urbana del municipi.

S'ha assenyalat sobre la documentació planimètrica, tant en sòl urbà com en sòl rústic, tots els elements patrimonials catalogats, amb el seu codi d'identificació, assenyalant al mateix temps l'àrea de respecte o àrea de protecció de l'entorn.

Així mateix, segons manament del propi PTM, el catàleg ha d'incloure els elements de caràcter etnològic que pel seu valor cultural o paisatgístic mereixen una especial protecció, sempre que el seu estat de conservació en permeti la recuperació. Alguns d'aquests elements, com molins (de vent, d'aigua o de sang), tafones, sínies o pous, tenen l'entitat suficient perquè la necessitat de protecció no sigui qüestionada; en canvi, existeixen altres elements etnològics que per les seves petites dimensions i la seva situació en l'entorn rural fa que estiguin més exposats al seu deteriorament. El present catàleg inclou un gran nombre d'aquests elements, així com també s'hi inclouen barraques de roter, marjades i camins empedrats.

5.1. Rutes d'interès cultural

El PTM pretén difondre la realitat patrimonial, tant als visitants forans com als habitants de Mallorca. El tema s'aborda des de l'angle de la necessitat de coneixement i comprensió de la realitat patrimonial de l'illa i de la reeducació de les actituds envers aquesta, sobretot de la població insular. Per tot això es proposa la creació d'unes rutes d'interès cultural, les quals suposen la creació d'uns recorreguts de caràcter educatiu a partir de monuments prèviament estudiats i adequadament preparats per ser visitats, garantint així la "reconducció" d'una bona part d'aquest flux de visitants.

En el cas del terme municipal d'Inca, trobam una sèrie de rutes que passen pel seu terme municipal:

- Ruta Arqueològica
- Ruta del Gòtic
- Ruta del Barroc
- Ruta dels Castells

Ruta arqueològica

Mallorca és un dels llocs amb més densitat de jaciments arqueològics de l'Estat espanyol, la majoria corresponents a l'edat del bronze, amb un gran nombre de construccions en un excel·lent estat de conservació.

Així mateix, hi ha una gran varietat de possibilitats, si tenim en compte els nombrosos exemples que es conserven de cadascuna de les principals tipologies (coves artificials d'enterrament, navetes d'habitació, sepulcres megalítics, poblats emmurallats, talaiots, santuaris...)

Per a aquesta ruta s'han triat els elements en funció de la seva divulgació popular, de si han estat excavats i estudiats parcialment o totalment, si han estat ben arranjats i tenen una correcta senyalització per poder ser visitats i, en darrer lloc, si són de titularitat pública.

Dins el terme d'Inca no hi ha cap element assenyalat en aquesta ruta, però l'itinerari passa per dins el terme.

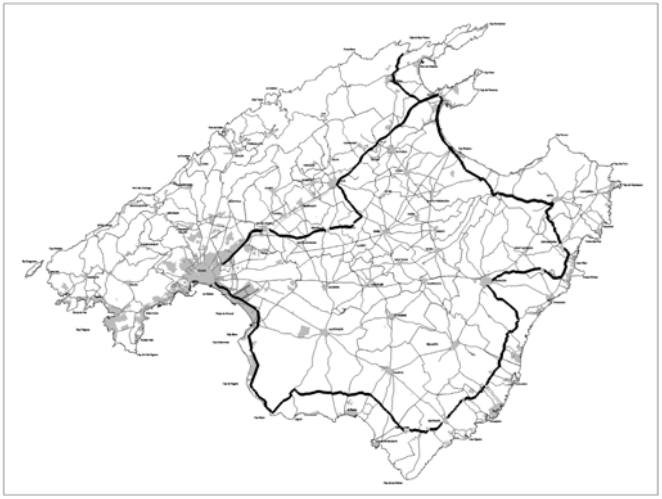

Ruta del gòtic

Aquesta ruta s'ha d'iniciar, indubtablement, a la ciutat de Palma, la refundació de la qual, després de l'arrasament de la ciutat musulmana, coincideix amb l'inici d'aquest període i per tant la seva estructura urbana en general pot considerar-se com a gòtica.

Després de visitar el gòtic de Palma, la ruta segueix un recorregut per la resta de l'illa, i en el terme d'Inca trobam l'església del puig de Santa Magdalena (INC- C008).

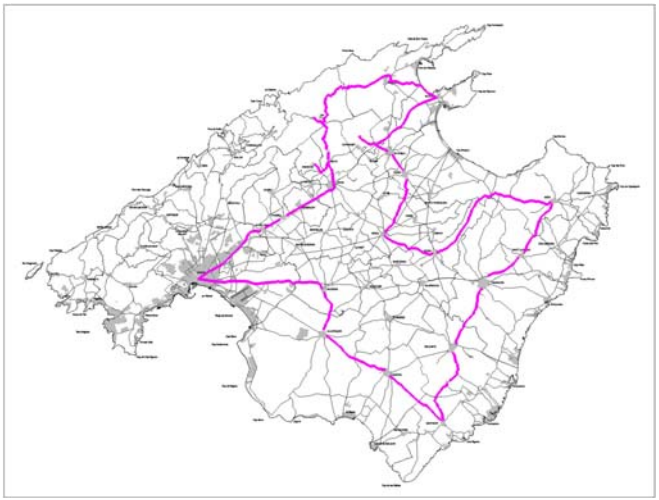

Ruta del Barroc

El patrimoni arquitectònic i artístic de l'època barroca (segles XVII- XVIII) que es conserva a Mallorca en general és molt extens, ja que correspon a una època de floriment econòmic i cultural.

Les edificacions iniciades durant aquest període tenen una execució més ràpida, la qual cosa els confereix un aspecte més homogeni tant en els aspectes constructius i estilístics com (i aquest és potser el seu aspecte més important) en els elements mobles que inclouen a l'interior.

El recorregut s'organitza de manera mixta, sobre la base dels elements patrimonials individualitzats o inclosos en un nucli urbà.

En el cas d'Inca tenim l'església de l'arxiprestat (INC-C002), l'església de Sant Domingo (INC-C005), l'església i claustre de Sant Francesc (INC-C007) i el convent de Sant Bartomeu (INC-C009).

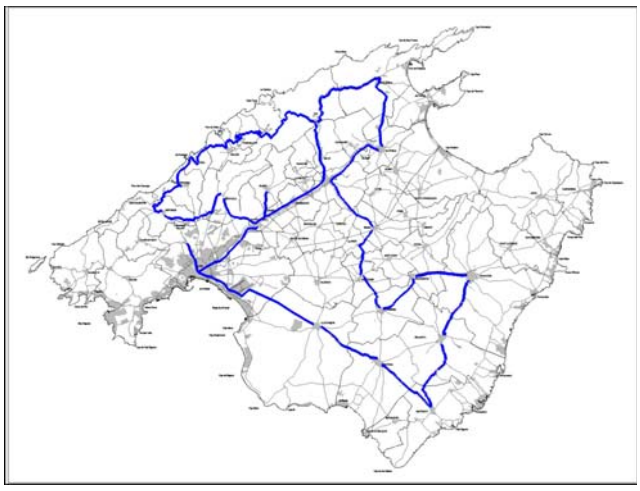

Ruta dels castells

Recorre la geografia de l'illa passant per les restes de les fortificacions medievals. És un recorregut amb una forta empresta paisatgística, ja que la ubicació d'aquestes construccions, en llocs agrests i elevats, ofereix magnífiques vistes sobre àmplies zones de l'illa. A més a més, aquesta ruta és un complement necessari al Pla de Castells elaborat pel Departament de Cultura del Consell de Mallorca per estudiar i recuperar aquestes construccions.

En el cas d'Inca, també aquesta és només una ruta de pas, entre el castell d'Alaró i el castell del Rei, a Pollença.

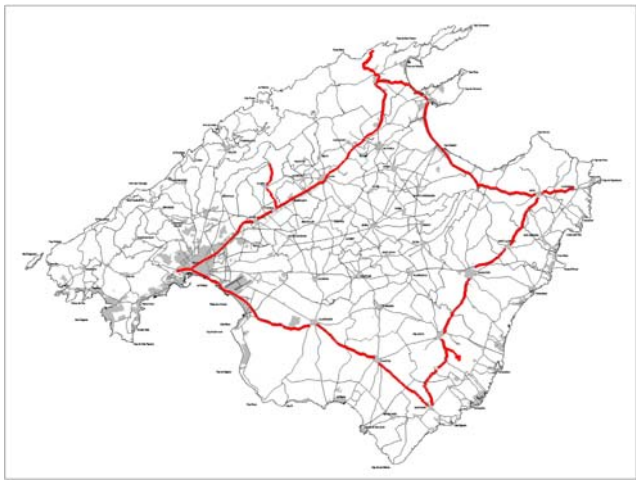

5.2. Rutes d'interès natural i paisatgístic

Es proposen, al PTM, unes primeres rutes senderistes amb un marcat interès paisatgístic i natural; aquestes podrien ser l'inici per a que qualsevol planejament municipal o supramunicipal proposi la creació d'altres de noves. Aquestes primeres rutes són les següents:

- Ruta del sistema hidràulic de la Font de la Vila de Palma
- Ruta de la pedra en sec
- Ruta Artà – Lluc

El traçat d'aquestes rutes s'ha d'incloure en els corresponents planejaments municipals, sense perjudici que el propi Consell Insular pugui redactar un Pla Especial per a cada una d'elles, ja que, pel seu interès supramunicipal, correspon en aquesta administració la planificació, el desenvolupament, l'execució i el manteniment de la xarxa senderista mitjançant el corresponent Projecte de Millora Territorial.

Partint de la xarxa viària pública o d'ús públic i dels camins de titularitat privada (amb els quals es poden establir els corresponents convenis de cessió d'usos), el Consell de Mallorca portarà a terme la creació d'aquesta xarxa de rutes d'interès senderista.

Aquesta xarxa implicarà l'ordenació, la rehabilitació, la senyalització i el manteniment dels camins, així com la creació i manteniment dels equipaments necessaris (refugis o albergs, aparcaments, punts d'aigua,...).

Es proposen, en principi, dos senders de gran recorregut, d'acord amb la terminologia acceptada internacionalment, els quals suposen uns itineraris de més d'una jornada: la ruta de la pedra en sec, que enllaçarà el Port d'Andratx amb Pollença, i la ruta d'Artà a Lluc, que unirà el poble d'Artà amb el Santuari de Lluc; i un recorregut mitjà que segueix el traçat de l'antic sistema hidràulic de proveïment de la ciutat de Palma.

Aquests itineraris o senders venen grafiats a la cartografia annexa del PTM, i per a la seva delimitació o concreció se suggereixen els següents requeriments tècnics mínims:

• Discorrerà per camins públics o camins privats (en aquest darrer cas, mitjançant convenis de cessió d'ús i/o manteniment amb els propietaris dels terrenys per on discorre)

• En cas de ser camí públic de titularitat municipal s'establirà el corresponent conveni de cessió d'ús i/o s'encomanarà la gestió amb l'ajuntament respectiu per a la seva recuperació i manteniment

• Estarà destinat a l'ús senderista.

• Els camins tindran, amb caràcter general, un ample mínim de dos metres.

• El ferm dels camins estarà fet de terra o de pedra.

• Els tancaments que s'hagin de realitzar seran de fusta i reixat, pedra en sec o la combinació d'ambdues, acabat a una alçada màxima de dos metres.

• Tindran la corresponent senyalització informativa i orientativa, que estarà construïda amb material adient, fusta o metall, i amb un disseny integrat dins l'entorn.

• Els murs de contenció i els empedrats es realitzaran amb la tècnica de la pedra en sec

Ruta d'Artà a Lluc

L'activitat senderista s'amplia amb un llarg recorregut que neix a la Serra d'Artà i acaba a quasi noranta quilometres de distància, concretament a Lluc, el centre religiós més important de Mallorca.

L'itinerari surt del poble d'Artà, transita pel Parc Natural de Llevant i passa per l'Ermita de Betlem. Des d'aquest punt es pot gaudir d'un magnífic paisatge litoral fins a Son Serra de Marina, lloc on la ruta s'endinsa cap a l'interior fins a Santa Margalida. Des d'aquí fins a Inca, la ruta ofereix distints i variats paisatges i molt bons exemples de l'arquitectura tradicional mallorquina, així com altres elements etnològics de gran interès. L'arribada a Lluc es fa a través de la via històrica d'accés al santuari: l'antic camí de Lluc, restaurat entre 1989 i 1994.

El projecte d'aquesta ruta ha estat traçat a partir d'una xarxa de camins de titularitat pública, alguns dels quals unien els distints pobles de la comarca i altres que van ser importants vies ramaderes, fet pel qual l'excursionista gaudirà no només d'un territori de primer ordre, sinó que també recorrerà camins que van ser l'eix de la nostra història.

Al llarg del recorregut es poden observar nombrosos hàbitats mediterranis (ullastrars, penya-segats marins, sistemes dunars, extensos ecosistemes agraris, etc.) i és una zona molt interessant per a l'observació d'aus rapinyaires i migratòries.

6. Bibliografia utilitzada

AAVV: *Catàleg de les Tafones de Mallorca*. 2001.

AAVV. Catàleg de tafones del consell de Mallorca. 2001.

AAVV: *Els molins en el paisatge i l'arquitectura de les Illes Balears*. Palma, Casal Balaguer, 1995.

AAVV: *Gran Enciclopèdia de Mallorca*. Palma, Promomallorca, 1989-1998.

AAVV: *Inca, un segle de ciutat. 1900- 2000*. Inca, Ajuntament d'Inca, 2000.

AAVV: *Inventari de Cellers. Inca*. Consell de Mallorca.

AAVV: *Plan Nacional de información sobre el patrimonio arquitectónico. Ficha de elemento singular: Catálogo de Claustros*.

AAVV: "Una troballa oculta fins ara de la nostra història", a *El mercat pagès. Dijous Bo, Inca 18 de novembre de 2010*. P. 38.

AAVV: *Pla Especial d'Ordenació i Protecció de la ruta Artà- Lluc.* Consell de Mallorca, Departament de Medi Ambient.

Albertí, A.; Morey, A.: "El funcionament d'una possessió mallorquina en el primer terç del segle XIX: Son Vivot del Puig d'Inca". A: *Randa* núm. 20. Barcelona, 1986.

Aramburu, J. et *alii*: *Guía arqueológica de Mallorca.* Palma, La Foradada, 1998.

Aramburu, J.: *El patrón de asentamiento de la cultura talayótica de Mallorca.* Palma, El Tall, 1998.

Arxiu fotogràfic Associació dels Amics dels Molins de Mallorca.

Associació d'Amics dels Molins de Mallorca. "Inventari dels molins fariners de vent". Mallorca: s.n. 1989-1991. Inca.

Barberi, J.: "Apéndice histórico de la villa de Inca", en *Vida de la V.M. Sor Clara Andreu.* Palma, Guasp, 1807 (1937).

Berard i Solà, J.: *Viaje a las villas de Mallorca 1789*. Lluís Ripoll, 1983

Cañellas Serrano, N.: *La iarda mallorquina: el ferrocarril a Mallorca*. Palma, Conselleria de Treball i Transports, 1990.

Capellà, M.A.; Colom, C.; Cortés, S.; Martorell, F.; Riera, M.M.; Torres, A.; Tugores, F.: "Els sistemes d'abastiment d'aigua del monestir de Sant Bartomeu de monges jerònimes d'Inca", a *VII Congrés de Patrimoni. El nostre patrimoni cultural: Arquitectura i enginyeria popular a Mallorca*. Palma, Societat Arqueològica Lul·liana, 2006. P. 311- 320.

Coli, J.: *Historia del Puig de Santa Magdalena de Inca*. Inca, Impremta Duran, 1970.

Colom Arenas, C.; Cortès Forteza, S.: "El patrimoni moble de l'església de Santa Magdalena", a *XI Jornades d'Estudis Locals: Inca, 26 i 27 de novembre de 2010*. Inca, Ajuntament d'Inca, 2011. p. 139- 154.

Cortès Forteza, S.: Martínez Oliver, B.: "El convent de les Monges Franciscanes Filles de la Misericòrdia d'Inca. Documents cabdals de l'Arxiu Diocesà de Mallorca (1879- 1954)" a *VII Jornades d'Estudis Locals*: Inca, 24 i 25 de novembre de 2006. Inca, Ajuntament d'Inca,2007. p. 133- 142.

Diari de Balears (17/06/2008): " El passat d´Inca, dins un forn de Can Marroig"

Despuig i Dameto, A.: Mapa de Mallorca 1785

Escanelles Bonafé, M.: *Arquitectura religiosa a Inca I als seus voltants*. Ajuntament d'Inca, 1991.

Escobar Sánchez, A.M..: "Arquitectura tradicional a Inca: cases senyorials i cellers", a *XI Jornades d'Estudis Locals: Inca, 26 i 27 de novembre de 2010*. Inca, Ajuntament d'Inca, 2011. p. 171- 184.

Estrany Bertos, J.: *Per Inca hi passen torrents.* Inca, Ajuntament d'Inca, 2002.

Estrany Bertós, J.: "Evolució urbana i torrents: 100 anys de dificil convivència", a *V Jornades d'Estudis Locals: Inca 3 i 4 de novembre de 2000*. Inca, Ajuntament d'Inca, 2005. P. 65- 70.

Fajarnés, E.: "Orden de Pedro IV de Aragón disponiendo que los judíos de la villa de Inca viviesen separados de los cristianos (1346)", a *Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana*, Tom VIII. Palma, BSAL, 1889- 1900. p. 71.

Ferrà, B.: *Techos artísticos en la isla de Mallorca. Cruces de piedra*. Palma, Editorial Mallorquina de Francisco Pons, 1959.

Ferrà, B.: Cruces de piedra, a *Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana*, núm. 1. Palma, BSAL, 1885 (núm. 21), p. 5.

Fiol, P.: *Història del Convent de Sant Domingo d'Inca*. Inca, 1982

Fiol Tornila, P.: "Creació i consolidació del Monestir de sant Bartomeu d'Inca", a *I Jornades d'Estudis Locals. Inca, 6-7 de maig de 1994*. Inca, Ajuntament d'Inca, 1994. P. 51- 60.

Fiol Tornila, P.: "Rectorologi de la parròquia d'Inca", a *IX Jornades d'Estudis Locals:* Inca, 21 i 22 de novembre de 2008. Inca, Ajuntament d'Inca, 2009. P. 73- 89.

Fornàs Garcia, G.: *Confraria de Crist Rei (1957- 2007)*. Consell de Mallorca, Ajuntament d'Inca. 2008.

Fornàs Garcia, G.: *Crist Rei (1959- 2009). Testimoni de la Veritat*. Consell de Mallorca, Ajuntament d'Inca. 2009.

Fornàs Garcia, G.: "El cinquantenari de la confraria de Crist Rei: aspectes històrics de la barriada", a *VI Jornades d'Estudis Locals: Inca, 22 i 23 d'octubre de 2004*. Inca, Ajuntament d'Inca, 2005. P.141- 155.

Fullana, P.; Tur, M.: *Guia dels pobles de Mallorca. Inca*. Palma, Hora Nova, 1999.

Garcia Pastor, J.: *Rutas Escondidas de Mallorca*. Imprenta Politécnica, 1970

Gelabert Oliver, Mª M.: "Claustre de Sant Domingo: un passeig per la seva història", a *X Jornades d'Estudis Locals. Inca, 27 i 28 de novembre de 2009*. Inca, Ajuntament d'Inca, 2010. P. 89- 98.

Gili, A.: "Monges clarisses en el Puig d'Inca (1504- 1526)", a *II Jornades d'Estudis Locals: Inca, 28 i 29 d'abril de 1995.* Inca, Ajuntament d'Inca, 1996. P. 133- 144.

Gual Truyol, S.: *Antiguas historias de Inca*. Inca, Ajuntament, 1996.

Gual Truyol, S.: *Un siglo de la historia de Inca a través de su guarnición militar: (1879-1986).* Palma, 1986.

Gual Truyol, S.: *El cuartel "General Luque". Su historia*. Inca, Ajuntament d'Inca, 1999.

Guerrero Ayuso, V.: *Cazadores y pastores en la Mallorca prehistórica.* Palma, El Tall, 1999.

Llabrés, P.J.:*Sant Domingo d'Inca: el Convent. L'Església. La Parròquia.* Ajuntament d'Inca, 1993.

Llabrés Martorell, P.J.: *Inca en la història (1129- 1349)*. Inca, Ajuntament d'Inca, 1998.

Llabrés Martorell, P.J.: Inca en la història: 1229-1349. Inca, Ajuntament d'Inca, 1998.

Lluís Salvador, Arxiduc d'Austria: *Las Baleares descritas por la palabra y el dibujo*. Palma, José J. de Olañeta, 1984. Toms V i VIII.

Maiz Chacón, J.: *Los judíos de Baleares en la Baja Edad Media*. Economia y política. Uned, Olleiros, A Coruña, Ed. Netbiblo, 2010.

Martínez Oliver, B.: "L'obra arquitectònica de Francesc Casas Llompart (1905-1977) a Inca", a *V Jornades d'estudis locals: Inca 3 i 4 de novembre de 2000*. Ajuntament d'Inca, 2005. P. 103-117.

Martínez Oliver, B.: "L'Oratori del Puig de Santa Magdalena "lo puig d'Inca": fets històrics i arquitectura religiosa", a *VII Congrés de Patrimoni. El nostre patrimoni cultural: Arquitectura i enginyeria popular a Mallorca*. Palma, Societat Arqueològica Lul·liana, 2006. P. 71- 87.

Martínez Oliver, B.: "Més amb menys. EL concepte arquitectònic d'Alberto Campo Baeza al Parc Bit d'Inca (1995), a *VI Jornades d'Estudis Locals: Inca, 22 i 23 d'octubre de 2004*. Inca, Ajuntament d'Inca, 2005. P. 217- 226.

Martorell Palou, M.M.: "Arquitectura industrial a Inca. Josep Oleza Frates: Can Piquero", a *VII Jornades d'Estudis Locals*: Inca, 24 i 25 de novembre de 2006. Inca, Ajuntament d'Inca,2007. p. 193- 194.

Mascaró Pasarius, J.: "Notas de arqueología de Cataluña y Baleares. Inca, Mancor del Valle, Selva", a *Ampurias 30.* Barcelona, 1968.

Mascaró Pasasius, J.: *Mapa General de Mallorca*. Palma, 1958.

Mascaró Pasarius, J.: *Corpus de toponimia de Mallorca: relación alfabética de los topónimos registrados en el Mapa General de Mallorca, Escala 1:31.250, Palma, 1952-1962***.** Palma, Miramar, 1962-1967. Tom III, p. 685- 717.

Mayol, C.; Reus G.A.: "Proposta d'un itinerari modernista a la ciutat d'Inca", a *X Jornades d'Estudis Locals: Inca, 27 i 28 de novembre de 2009*. Inca, Ajuntament d'inca, 2010. P. 99- 119.

Molina Costa, M.E.: "Catalogació del fons pictòric de la Residència Miquel Mir", a *VI Jornades d'Estudis Locals: Inca, 22 i 23 d'octubre de 2004*. Inca, Ajuntament d'Inca, 2005. P. 43.

Morey Pizà, J. (coord): *Premis d'Arquitectura de Mallorca 1997-2001*. Palma, Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Baleares, 2003. p. 16- 21.

Murray, D. G.; LLabrés, J.; Pascual, A.: *Jardines de Mallorca. Tradición y estilo.* Palma, Olañeta, 1990. P. 19- 23.

Ordinas i Marcé, G.: *Guia patrimonial del Raiguer*. Mancomunitat del Raiguer, 2007.

Ordinas Mercé, G.: *Els Pous comuns del Raiguer*. Palma, Consell de Mallorca, 2000. Inca.

Pieras, G.: *Breu història d'Inca.* Inca, Ajuntament, 1986.

Pieras Salom, G.: *Inca 1872: carrers, finques, habitants i oficis*. Inca, Ajuntament, 1995.

Pieras Salom, G.: *Notes d'Inca, coses nostres (Aproximació a un Costumari Inquier).* Inca, Grafiques García, 1988. P. 11.

Pieras Salom, G.: "El problema de l'aigua a Inca en el període 1848- 1850", a *I Jornades d'Estudis Locals*. Ajuntament d'inca, Inca, 1994.

Pieras Salom, G.: *Rehabilitació de l'oratori del cementeri d'Inca. Conservam el nostre patrimoni*. Ajuntament d'Inca. 2006. Fulletó.

Pieras Salom, G.: "L'any 1952 el gremi de sabaters i la ciutat d'inca aixecaren un monument a mestre Antoni Fluxà Figuerola –Apunts històrics-", a *Festes d'inca. Sant Abdon i Sant Senén 2011*. Ajuntament d'Inca, p. 5- 9.

Pieras Villalonga, M.: "La Industria del Calçat a Mallorca (1929- 1939). El cas d'Inca", a *V Jornades d'estudis locals: Inca 3 i 4 de novembre de 2000*. Ajuntament d'Inca, 2005, p. 141- 151.

Pobles de Mallorca, 1988, núm 3

Pons Pastor, A.: "Erección del call en Inca de Mallorca: su lenta y fatigosa gestación (siglo XIV)", a *Sefarad, XV*. Madrid, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1955. P. 69- 87.

Quetglas Martorell, A.: "Síntesi històrica de la plaça de braus d'Inca. Cent anys de toros", a *El mercat pagès. Dijous Bo, Inca 18 de novembre de 2010*. P. 8- 13.

Rayó Bennàssar, P.: *Itineraris urbans per la Ciutat d'Inca*. Ajuntament d'Inca, 1993.

Rayó Bennàssar, P.: "L'arquitectura a Inca durant el segle XX (1900-1940)", a *I Jornades d'estudis locals: Inca*. Ajuntament d'Inca, 1994. p. 223-238.

Rayó Bennassar, P.: "L'obra arquitectonica de Sebastia Riusec es Pollencí", a *V Jornades d'estudis locals : Inca 3 i 4 de novembre de 2000*. Inca, Ajuntament d'Inca, 2005. p. 119- 122.

Rayó, P.: *Inca descoberta. Una finestra oberta a la geografia, la història i l'art*. Inca, Ajuntament d'Inca, 1995.

Reus Planells, G.A.: "Dos claustres barrocs a Inca: Sant Francesc i Sant Domingo. Notes històricoartístiques", a *XI Jornades d'Estudis Locals: Inca, 26 i 27 de novembre de 2010*. Inca, Ajuntament d'Inca, 2011. p. 155- 170.

Riera, M.; Tugores, F.; Colom, C.; Capellà, M.A.: "El patrimoni historicoartístic del monestir de Sant Bartomeu d'Inca: la necessitat d'un Pla de Gestió", a *VIII Jornades d'Estudis Locals. Inca, 23 i 24 de novembre de 2007*. Inca, Ajuntament d'Inca, 2008. P. 121- 128.

Riera, M.M.; Tugores, F.; Colom, C.; Capellà, M.A.: "El pou de Sor Clara Andreu del monestir de Sant Bartomeu (Inca, Mallorca). Tècnica decorativa i iconografia", a *VII Jornades d'Estudis Locals*: Inca, 24 i 25 de novembre de 2006. Inca, Ajuntament d'Inca, 2007. p. 175- 180.

Riera Femenias, P.E.; Troya Lopez, J.A.: "El molí de s'Alzinar o de sa Torrentera", a *VII Jornades d'Estudis Locals*: Inca, 24 i 25 de novembre de 2006. Inca, Ajuntament d'Inca, 2007. p. 83- 94.

Riera Femenias, P.E.; Troya Lopez, J.A.: "El sistema hidràulic de Son Vivot", a *VII Jornades d'Estudis Locals*: Inca, 24 i 25 de novembre de 2006. Inca, Ajuntament d'Inca, 2007. p. 95- 106.

Romero Crosa, O.: "La rehabilitación del claustro barroco de San Domingo de Inca. Proyecto de restauración, aspectos técnicos y formales", a *VI Jornades d'Estudis Locals: Inca, 22 i 23 d'octubre de 2004*. Inca, Ajuntament d'Inca, 2005. P.227- 236.

Rosselló Bordoy, G.: "Hallazgo de nuevas construcciones talayóticas en *Es Pletó de Son Mas des Potecari*. Inca (Mallorca), a *Noticiario Arqueológico Hispánico VII.* Madrid, 1963. Pàgs. 62-67.

Rosselló Vaquer, R.: *Història d'Inca (1350- 1516)*. Palma, Lleonard Muntaner, 1997.

Seguí Aznar, M.: *Los monumentos conmemorativos en la isla de Mallorca durante el periodo de la Autarquía*. www.fuesp.com/revistas/pag/cai0459.html

Serrano Espases, A. (coord.): *Catàleg dels molins de vent fariners de Mallorca. Inca*. Consell de Mallorca. Departament de Medi Ambient. Març de 2008.

Siquier Bibiloni, L.: *Memoria sobre la calle de la Muestra dedicada al pueblo de Inca.* Palma, Imp. de Francisco Soler Prats, 1915.

Trías, M., Payeras, C., Ginés, J.: "Inventari espeològic de les Balears", en *Endins* nº 5-6. Palma, 1979.

Tugores Truyol, F.: "Restauració de l'oratori de Santa Magdalena del puig d'Inca i pèrdues patrimonials (1885- 1934)", a *IX Jornades d'Estudis Locals: Inca, 21 i 22 de novembre de 2008*. Inca, Ajuntament d'Inca, 2009. p. 115- 126.

Ultima Hora (19/06/2008): "Hallan restos cerámicos del siglo XVII en un antiguo casal de Inca".

Vibot, T.: *Les possessions de Mallorca*. Vol. 1. El Gall Editor, Pollença, 2006.

Vibot, T.: *Les possessions de Mallorca*. Vol. 4. El Gall Editor, Pollença, 2009.

Villalonga, P.; Martínez, B.: *Estudi per a la conservació de les creus de terme de les Balears. Informe.* Consell de Mallorca.

Vives, F.; Martínez, B.: "El segle XVIII al monestir de Sant Bartomeu a través del retaule major, obra de Joan Deyà Balle, 1730", a *VI Jornades d'Estudis Locals: Inca, 22 i 23 d'octubre de 2004*. Inca, Ajuntament d'Inca, 2005. P. 59- 74.

7. Equip de treball

El catàleg de patrimoni del terme municipal d'Inca ha estat revisat i ampliat per l'equip de treball de l'empresa Portal Forà Dinamització Cultural, S.L.

Coordinació i direcció:

Portal Forà Dinamització Cultural, conjuntament amb els serveis tècnics municipals.

Redacció de les fitxes:

L'equip de treball que ha duit a terme la revisió i ampliació del present catàleg està format per:

Mª Francisca Ambrós Pol
Coordinació del catàleg de béns patrimonials
(Historiadora de l'Art)

Laura Llull
(Historiadora de l'Art)

Manuela Soria
(Historiadora de l'Art)

Jose Francisco Reynés
(Arquitecte)

Maria Calderón
(Arqueòloga)

Jaume Deyà Miró
(Arqueòleg)

Carlos Mena Ribas
(Lletrat assessor municipal)

Francisco Alemany Bennasar
(Coordinador d'Urbanisme i arquitecte)

Oscar Romero Crosa
(Arquitecte municipal)

ANNEX 1. Esmena de les deficiències assenyalades a l'informe del departament de Territori del Consell de Mallorca de data de 19 d'octubre de 2009

Respecte de l'informe tècnic de patrimoni de 19 d'octubre de 2009, sobre l'adaptació del PGOU al PTM, i en matèria de patrimoni històric, aquest document dona resposta dins del seu àmbit als punts:

2. RESPECTE ALS PLÀNOLS

En tots els plànols han estat incorporats els elements BIC i els seus entorns de protecció. A més, es proposa un entorn de protecció per el claustre de Sant Domingo i per l'ermita de Santa Magdalena.

4. RUTES

S'han incorporat els elements, en el plànol del catàleg de patrimoni, que pertanyen a les rutes d'interès Cultural i Paisatgístic, amb els seus corresponents àmbits de protecció, alguns dels quals, però, coincideixen amb els àmbits d'influència dels entorns BIC.
Així mateix s'ha incorporat, tant a les ordenances de protecció com als criteris d'intervenció, una sèrie d'articles que regulen aquestes rutes.

5. CATÀLEG

5.1. EN RELACIÓ A LES FITXES DE CATÀLEG

1. La fitxa de cada un dels elements ha estat ampliada, incloent alguns camps nous, com per exemple la tipologia. En aquests moments, cada una de les fitxes inclou els següents camps:
    a. Identificació: Clau, Codi i denominació
    b. Localització: situació, coordenades UTM, altitud, entorn i referència cadastral
    c. Notes històriques
    d. Descripció: descripció de les estructures, classificació general, accessibilitat, funcionalitat, tipologia, cronologia, datació, criteris de datació, materials constructius i tècniques constructives
    e. Bibliografia
    f. Propietat i conservació: propietat, classificació del sòl, estat de conservació, causes del deteriorament, defectes de conservació, protecció existent, treballs realitzats, perills eventuals, necessitat d'actuació, usos permesos, protecció proposada, grau de protecció o observacions.
    g. Galeria
    h. Plànol de situació

2. S'han complimentat tots els camps de cada una de les fitxes, per donar una major informació de cada un dels elements.

3. Durant les successives revisions del catàleg s'han anat incorporant i modificant alguns camps de la fitxa. En concret, s'ha afegit un camp d'intervencions preferents i

admissibles, tal i com demana l'informe, i s'ha detallat en cada una d'elles les intervencions que es poden realitzar a cada element en concret.

5.2. EN RELACIÓ ALS ELEMENTS INCLOSOS EN EL CATÀLEG

1. S'ha realitzat una fitxa ambiental del Puig de Santa Magdalena (H002).
   En quant a les fitxes ambientals, inicialment es realitzaren 3 fitxes ambientals, a les quals es va afegir una quarta a partir d'una al·legació: ens referim a les fitxes H003 (serral dels molins), H004, H005 i H010.
   Aquestes tres darreres fitxes han estat novament objecte d'estudi, a partir de plànols antics, i s'ha proposat unir-les en una sola fitxa (H004), modificant el seu perímetre i inventariant, dins aquesta, una sèrie d'edificacions que han de mantenir la seva façana i la volumetria del primer aiguavés amb un grau de protecció C.

2. En quant al contingut arqueològic del nucli antic, es coneixen poques dades de troballes arqueològiques en el subsòl d'Inca. La única troballa de la que tenim constància és la que va aparèixer en el subsòl de Can Monroig (D078) i hem afegit les dades en la corresponent fitxa de catàleg. Per a la resta, hem especificat a la fitxa H004 que s'haurà de realitzar un control arqueològic en qualsevol moviment de terres de la zona; també s'haurà de realitzar un control arqueològic vertical dels edificis inventariats i catalogats d'aquest àmbit.

3. Pel que fa a immobles concrets:
   a) Hem incorporat una sèrie de cases de tipologia tradicional i que no estaven incloses en el catàleg de patrimoni, tant de la zona urbana com de la rústica. Aquestes fitxes incorporades són:
      D030 Casa urbana Reis Catòlics
      D062 Casa urbana C/ Om 8-10
      D114 Casa urbana C/ de Can Valella, 61
      D115 Casa urbana C/ de Can Valella, 58
      D116 Casa urbana C/ de la Glòria, 29
      D117 Casa urbana C/ Coves, 65
      D118 Casa urbana C/ de Sant Bartomeu, 96
      D125 Edifici de pisos C/ Major, 2
      D126 Casa urbana Avd. de les Germanies, 30
      D127 Casa urbana Avd. de les Germanies, 26
      D128 Casa urbana Avd. de les Germanies, 34
      D130 Casa urbana C/ Antoni Fluxà, 56
      D131 Casa urbana Avd. General Luque, 33
      D132 Casa urbana C/ Sant Francesc, 49
      D133 Casa urbana C/ Antoni Fluxà, 32
      D134 Casa urbana C/ Bisbe Llompart, 70
      D119 S'Hostalet
      D120 Son Bordils Nou
      D121 Casa de pagès (polígon 5, parcel·la 55)
      D123 Son Mateu
      D124 Can Vic
      D129 Casa de pagès (polígon 5, parcel·la 102)

b) En quant a l'arquitectura industrial, hem de dir que s'han inclòs algunes fàbriques i elements industrials que no hi estaven, com per exemple la fàbrica de Can Ramis (G010) o la Caseta de Caminers (G012).

També hem de dir que s'han catalogat més exemples d'arquitectura etnològica del municipi, com els rellotges de sol, altres pous, eres, sínies, casetes, etc. Aquests són:

F042 Rellotges de sol de Sant Francesc
F043 Rellotge de sol de santa Maria la Major
F044 Rellotge de sol de Sant Bartomeu
F045 Rellotges de Sol de Santo Domingo
F046 Rellotge de Sol de Son Amonda
F035 Pou de capelleta de Tirasset
F037 Rellotge de Soll de Son Bordils
F038 Rellotge de Sol de Son Vic
F039 Era de Son Bordils
F040 Era de Son Bordils Nou
F041 Sestadors de Son Bordils Nou
F049 Sínia (polígon 12 parcel·la 216)
F050 Caseta (polígon 2, parcel·la 350)
F051 Caseta (polígon 2, parcel·la 471)
F052 Caseta (polígon 2, parcel·la 481)
F053 Pou (polígon 2, parcel·la 436)
F054 Era camí de s´Ermita
F055 Era camí de Pollença
F056 Sínia camí de Pollença
F058 Sínia (polígon 8, parcel·la 294)
F059 Sa Tanqueta
F060 Caseta (polígon 7, parcel·la 1)
F061 Pou capelleta camí vell d'Alcúdia
F062 Caseta (polígon 5, parcel·la 90)
F063 Pou capelleta del camí vell de Llubí
F064 Caseta i pou (polígon 12, parcel·la 33)
F065 Pou (polígon 12, parcel·la 466)
F066 Caseta (polígon 1, parcel·la 45)
F067 Caseta (polígon 12, parcel·la 254)
F068 Caseta (polígon 5, parcel·la 129)
F069 Caseta (polígon 7, parcel·la 144)
F070 Caseta (polígon 10, parcel·la 242)
F071 Caseta (polígon 10, parcel·la 324)
F072 Caseta (polígon 11, parcel·la 14)
F073 Caseta (polígon 12, parcel·la 92)

4. S'han realitzat una sèrie de fitxes de camins en el que es cataloguen els murs de delimitació lateral. Aquests han estat plasmats a la cartografia. Aquests camins són:

I008 Tram del camí d´Artà a Lluc
I009 Camí vell d´Artà a Lluc (camí de Son Vivot)
I010 Camí vell d´Alcúdia
I011 Camí vell de Muro

I012 Camí de Son Gual
I013 Camí de Llubí a Sencelles
I014 Camí de Biniagual
I015 Camí de Biniamar
I016 Camí de Can Boqueta
I017 Camí de sa Batalla
I018 Camí de Selva
I019 Camí vell de Llubí

5. En el cas d'àrees paisatgístiques formades per grups de marjades, hem inclòs les que es troben en el serral dels molins o de les monges (H003) i les del Puig de Santa Magdalena (H002).

6. S'han incorporat exemples d'arquitectura etnològica com barraques de roter, sínies, eres, etc, així com una sèrie de camins que tenen interès constructiu. Aquests nous elements són:

F049 Sínia (polígon 12 parcel·la 216)
F050 Caseta (polígon 2, parcel·la 350)
F051 Caseta (polígon 2, parcel·la 471)
F052 Caseta (polígon 2, parcel·la 481)
F053 Pou (polígon 2, parcel·la 436)
F054 Era camí de s´Ermita
F055 Era camí de Pollença
F056 Sínia camí de Pollença
F058 Sínia (polígon 8, parcel·la 294)
F059 Sa Tanqueta
F060 Caseta (polígon 7, parcel·la 1)
F061 Pou capelleta camí vell d'Alcúdia
F062 Caseta (polígon 5, parcel·la 90)
F063 Pou capelleta del camí vell de Llubí
F064 Caseta i pou (polígon 12, parcel·la 33)
F065 Pou (polígon 12, parcel·la 466)
F066 Caseta (polígon 1, parcel·la 45)
F067 Caseta (polígon 12, parcel·la 254)
F068 Caseta (polígon 5, parcel·la 129)
F069 Caseta (polígon 7, parcel·la 144)
F070 Caseta (polígon 10, parcel·la 242)
F071 Caseta (polígon 10, parcel·la 324)
F072 Caseta (polígon 11, parcel·la 14)
F073 Caseta (polígon 12, parcel·la 92)

ANNEX 2. Esmena de les deficiències assenyalades a l'informe de la direcció insular de patrimoni històric de data 13 d'octubre de 2010

S'elabora aquest document per tal de justificar la tasca realitzada amb la finalitat de donar compliment als requeriments assenyalats a l'informe de la direcció insular de Patrimoni de data 13 d'octubre de 2010 i poder així fer efectiva la completa adaptació al Pla Territorial Insular de Mallorca del Catàleg de patrimoni històric i cultural del terme municipal d'Inca.

I. NORMATIVA

1. En relació als graus de protecció, s'ha eliminat de la redacció tota la part contradictòria amb els criteris que estableix el PTM. Així mateix, hem duit a terme una simplificació d'aquests graus de protecció:
    a. Els graus de protecció integrals (A1 i A2) no han patit cap modificació
    b. Els graus de protecció total (B1, B2 i B3) s'han simplificat en un sol grau, el B.
    c. Finalment, els dos graus de protecció parcial, C1 i C2, també s'han unit en un sol grau, el C.

    D'aquesta manera, s'aconsegueix una major simplificació de la normativa, tant per l'ajuntament com per l'usuari.

II. EN RELACIÓ AL MODEL DE FITXA I ASPECTES GENERALS DEL CATÀLEG

2. En totes les fitxes del catàleg, s'han inclosos una sèrie de camps: ús actual, autoria, estil o corrent, elements destacats a preservar, intervencions preferents i admissibles, i zona de protecció de l'element. Ara, la fitxa de catàleg presenta els següents camps:
    a. Identificació de l'element: on s'inclou la denominació, el codi, la tipologia, l'ús actual, l'autoria i l'estil o corrent arquitectònic de l'element.
    b. Identificació espacial: on s'inclou el municipi, la situació, les coordenades UTM i l'altitud, l'entorn i la referència cadastral.
    c. Notes històriques.
    d. Descripció de l'element: on s'inclou la descripció detallada de les estructures, la cronologia i datació, els criteris de datació, la classificació general, l'accessibilitat, funcionalitat i els materials i tècniques constructives.
    e. Bibliografia
    f. Estat de conservació: en aquest camp s'inclou l'estat de conservació, les causes del deteriorament, els defectes de conservació, els perills eventuals i els treballs realitzats.
    g. Protecció de l'element: on s'inclou el grau de protecció, la protecció proposada, els usos permesos, els elements destacats a preservar (que poden ser tant immobles com mobles), les intervencions preferents i admissibles, la propietat, la classificació del sòl i la protecció existent, a més d'un camp d'observacions.
    h. Zona de protecció de l'element: aquest camp s'ha d'emplenar només en el cas en que l'element tengui una àrea de protecció al seu voltant. Aquest es composa de tres camps: àmbit d'influència, definició de les intervencions preferents sobre l'entorn de l'element i el plànol de delimitació de l'àmbit d'influència.
    i. Galeria d'imatges
    j. Plànol de situació

3. S'han eliminat totes les expressions en les que apareix "és recomanable", i s'ha substituït per una altra fórmula, de caire més normatiu.

4. S'ha intentat dotar a totes les fitxes d'unes majors directrius de protecció. És el cas, per exemple, de la B013 i B014, que protegeixen un model concret de làpida o estela, que es troben situades dins el cementeri antic. La C010 també ha estat modificada, sobre tot en el camp d'intervencions admissibles, possibilitant l'ampliació i modificació d'aquest espai, seguint, però, el model del que ja està construït.

5. La majoria de fitxes del present catàleg han estat revisades novament, i en algunes d'elles s'han duit a terme una sèrie de canvis o modificacions, entre elles el canvi de grau de protecció:
   - C004, D026, D027, D045, D048, D055, D057, D073,: s'ha tornat a revisar la documentació i les fotografies que tenim i s'ha augmentat la protecció, passant de C a B.
   - C003: en un principi s'havia augmentat el grau de protecció, passant de C a B, però després de l'anterior aprovació inicial, s'ha realitzat una visita a l'interior i s'ha decidit mantenir el grau C per a l'edifici, ja que a l'interior s'han realitzat nombroses reformes i no presenta cap tipus d'interès, i s'ha augmentat el grau de protecció de la capella, que ara presenta un A2.
   - G013 (abans D012): s'ha modificat el grau de protecció, passant d'una C a B per a l'edifici i A2 per als dos hiverneros.
   - C006: aquesta fitxa té un grau de protecció B, per tant, s'entén que es protegeixen totes les façanes, estructura i coberta de l'edifici.
   - D031: s'ha especificat que la protecció afecta a les tres façanes.

6. En quant als interiors dels edificis, a pràcticament totes les fitxes en les quals no s'ha pogut accedir a l'interior, hem inclòs la normativa d'avaluació de l'interior abans de realitzar qualsevol reforma.

7. Pel que fa als elements que són Bé d'Interès Cultural, hem procedit a incloure la informació i la normativa de protecció que hem trobat als informes de declaració de BIC, així com els seus entorns de protecció.

8. En els casos en que es citen elements mobles a protegir a l'interior dels edificis (la majoria religiosos), hem fet referència als inventaris existents, de l'Església Catòlica, per evitar un excés d'informació a les fitxes de catàleg.

9. Hem eliminat el formulisme "es podria estudiar la possibilitat de convertir la vivenda en habitatges plurifamiliars" de les fitxes on es trobava inclòs.

III. EN RELACIÓ A LES FITXES INDIVIDUALS

Sòl urbà

10. Hem tornat a estudiar i revisar les fitxes corresponents a la D020, D060, D067, F031 (abans D082), D101, D019, D016 i D018, i hem augmentat el seu grau de protecció, passant de C a B.

    A la G001 s'ha unit tota la protecció en un mateix grau, passant de la B en general i C per alguns detalls, a la B en general.

    A la fitxa F032 (abans D062) hem deixat el mateix grau de protecció (C), que afecta només a la façana, ja que creim que aquesta és l'únic element a destacar que conserva.

Durant la revisió de les fitxes del cementeri, s'ha optat per unificar alguns elements mantenint, però, tots els elements catalogats el 1999, ja que la majoria d'elles presentaven una tipologia idèntica, passant de les 27 fitxes que hi havia en el catàleg antic a les 11 que hi ha actualment. En quant al cementeri (C010), hem modificat les directrius d'intervenció, fent-les més específiques.

11. Hem augmentat els graus de protecció de les fitxes:
    - C009: de A2 a A1 (és BIC)
    - D078, D080, D087: de B a A2
    - La G001 manté la seva protecció en B.

12. Hem augmentat les proteccions a algunes de les fitxes del catàleg, entre elles a les fitxes D002, C003, D011, D019, D036, D053, F031 (abans D082), D032 i F009. Totes aquestes han passat del grau C al B.
    La C003, com ja hem explicat en el punt 5, manté el grau de protecció C, però la capella ha augmentat el grau en un A2.

13. Després de la nova revisió de les fitxes, s'han modificat alguns graus de protecció:
    - S'ha canviat de C a B: D056, D060, D067, G002.
    - S'ha conservat el grau B: D024, D069, D071, D073, D076, D072, D085, F010, F019 (la finestra té un grau de protecció diferent a la resta: A1), G009, E002 (s'ha concretat la protecció del pati i dels espais interiors).
    - S'ha conservat el grau C: D074, D068.
    - S'ha conservat amb el grau A2: F030.
    - S'ha conservat el grau A1: H008. En aquest cas s'han especificat els criteris de protecció de la zona.

    S'ha especificat què es protegeix en cada una de les fitxes.
    En quant a les fitxes dels entramats urbans, H004 i H005 i H010 (proposada en una al·legació a l'anterior aprovació inicial), han estat estudiades i revisades novament i s'han unificat en una única fitxa, H004, modificant el seu perímetre, d'acord a l'evolució del casc històric d'Inca segons els plànols de 1808 i 1860, al seu parcel·lari i unitat urbana. En aquesta nova fitxa s'han especificat de forma més clara els criteris d'intervenció i les modificacions que es permeten. A més, s'ha inclòs un llistat d'edificis, inventariats, que s'han de preservar amb un grau de protecció C, per mantenir un poc la tipologia de casc antic del municipi.

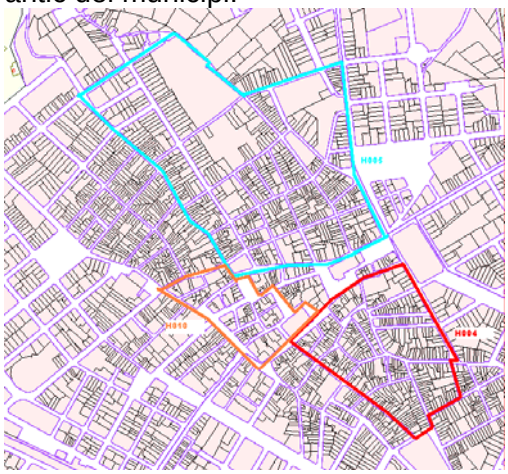

Delimitació de les proteccions anteriors

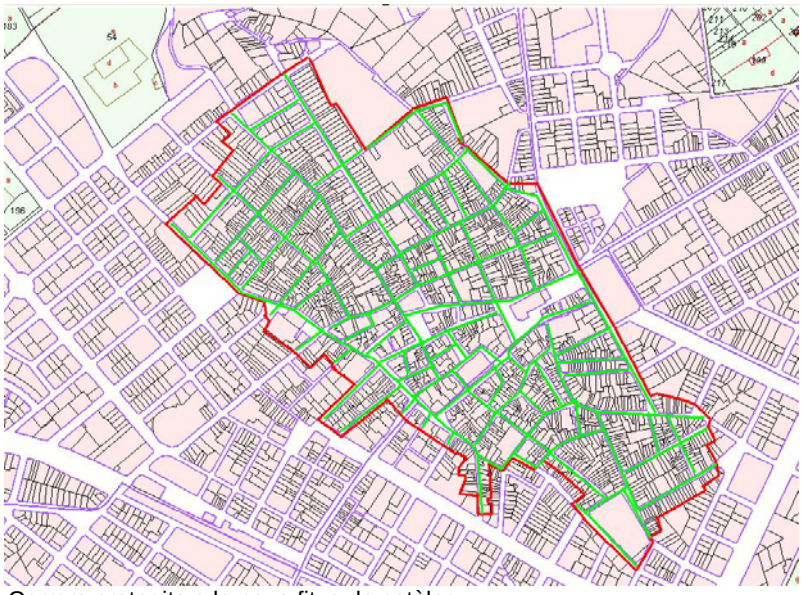

Carrers protegits a la nova fitxa de catàleg

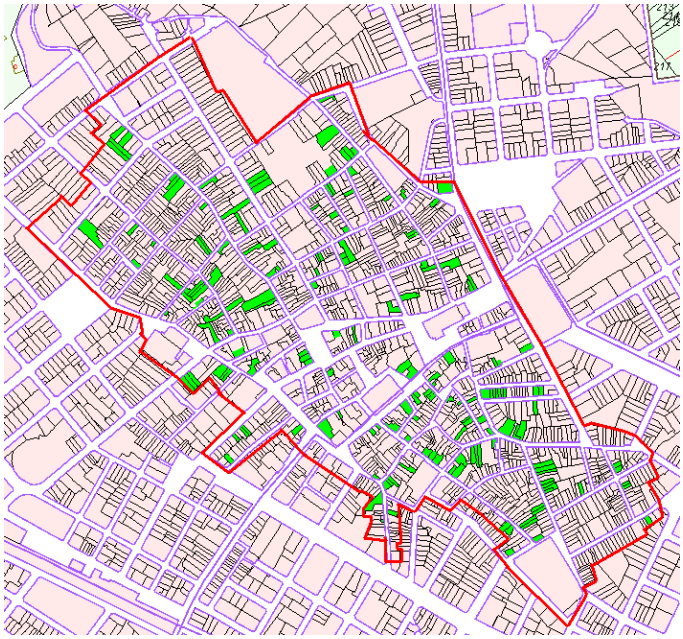

Inventari dels edificis

14. A l'àmbit urbà, es proposaren noves edificacions que es podien afegir al catàleg de patrimoni. En relació a aquest punt, s'han creat noves fitxes de protecció:
    - Avd. General Luque, 41 (Gran Via Colom a l'informe): D012
    - Avd. de les Germanies, 22-34: D126, D127 i D128
    - C/ Santo Domingo: D021
    - Reis Catòlics: D030
    - C/ Om 8-10: D062
    - La Florida: G016
    - C/ major, 2: D125
    - J. Armengol, 12: D082
    - Portassa C/ Ferilla: F048
    - També hem inclòs una sèrie de noves fitxes, no contemplades en l'informe:

- B036: capitell d'una creu (BIC)
- E005: és el refugi antiaeri situat baix la Plaça Espanya
- D130: Antoni Fluxà, 56
- D131: General Luque, 33
- D132: Sant Francesc, 49
- D133: Antoni Fluxà, 32
- D134: Bisbe Llompart, 70
- B041: Estació del Via Crucis

Algunes de les ubicacions que s'han proposat per incloure, en el present informe, ja es trobaven en el catàleg. És el cas de Avd. de les Germanies 1-11 (D075), C/ de can Dureta, 31 (D018), i Jaume Armengol, 21 (D055).
A la I002 (estació del tren) s'han afegit els dos edificis auxiliars que es poden veure a cada costat de l'estació. També s'han inclòs les dependències annexes de la Plaça de Bous (G007).
En el cas de les marjades (F033), en l'espai on es troben ubicades s'hi està construint un centre de salut i és molt difícil poder accedir al recinte i detallar quins marges es poden protegir.
En el cas de l'edificació proposada situada en el C/Artà, 29 (Plaça Mallorca a l'informe), va ser catalogada inicialment però va ser eliminada després de la nova aprovació inicial realitzada per l'ajuntament d'Inca, ja que hem considerat que no tenia cap element d'interès. A més, el 2003 va ésser objecte d'una llicència de parcel·lació l'any 2003, amb l'objecte d'ordenar la zona i alinear el carrers, conforme estableix el PGOU d'Inca.

Sòl rústic

15. S'ha tornat a revisar el terme municipal i hem inclòs una sèrie de cases de pagès, així com una sèrie de casetes o casetes de roter. Aquestes són:
    - Edificació i mur de pedra de la carretera de Llubí: D124. En aquest cas, queda protegit l'edifici, la sínia que hi ha rere l'edificació i una part del mur, ja que la parcel·la queda afectada per les diferents reformes i ampliacions de carrers que es proposen en el PGOU. Com es pot veure en el dibuix adjunt, part del mur principal de cada costat queda afectat.

- Cases de pagès: D121, D123 i D129.
- Casetes de roter: F050, F051, F052, F059, F060, F062, F064, F066, F067, F068, F069, F070, F071, F072 i F073.

La casa i el mur del carrer de Pollença també va ser catalogada inicialment, però va ser posteriorment descatalogada després de la nova aprovació inicial, ja que hem considerat que l'únic element d'interès que tenia eren les teules pintades del ràfec, que han estat catalogades en una fitxa a part (INC-F074). A més, s'ha pogut comprovar, a partir de la documentació del PGOU i de la documentació facilitada pel propi ajuntament, que aquest edifici es troba emplaçat en un punt que ha de ser la continuació de la trama urbana amb un nou carrer.

16. S'han afegit una sèrie de camins, amb murs de pedra en sec. Per això, ens hem basat en un llistat, facilitat pel cronista municipal. En total, hem afegit els camins següents:

- I014: Camí de Biniagual
- I015: Camí de Biniamar
- I016: Camí de Can Boqueta
- I017: Camí de sa Batalla
- I018: Camí de Selva
- I019: Camí vell de Llubí

17. Hem afegit també una sèrie de pous i sínies: F049, F053, F056, F057, F058, F061, F063 i F065.

18. En quant a les eres, hem incorporat dues noves, situades en el Camí de S'Ermita (F054) i en el Camí de Pollença (F055).
Pel que fa als forns de calç, el Sr. Gabriel Pieras (cronista oficial) ens va parlar de l'existència d'un forn de calç en el camí de la Cimentera (convertit actualment en un forn de ciment), però després de prospectar la zona propera al camí no hem trobat cap element que pogués ser similar a un forn de calç.

19. Pel que fa als Béns d'Interès paisatgístic i ambiental, hem procedit a separar la fitxa del conjunt marjat del Puig de santa Magdalena, creant el conjunt marjat del Puig (F047) i el Puig de Santa Magdalena (H002). L'informe menciona que s'hauria d'incloure el Serral dels Molins com a Bé d'interès paisatgístic i ambiental; s'ha de dir que aquesta zona ja compta amb una fitxa, la H003, la qual ha estat ampliada amb la inclusió de la zona marjada existent en el Parc de les Monges.

Així mateix, hem inclòs una nova fitxa en aquest apartat: el Bosc de Son Ramis (H009), ja que pensam que aquest bosc (totalment tancat de murs de pedra en sec) és digne de ser protegit.

20. S'han modificat els mapes que assenyalen els elements amb un punt.

21. Hem augmentat el grau de protecció de les possessions:
    - de B a A2: D088, D090, D091, D103, D104, D106, D107, D108, D110, D112.
    - de C a A2: D092, D094, D111.
    - de C a B: D097, D101.

    En algunes d'elles, com per exemple a la D110 s'han protegit també els espais de les clastres i del jardí.

22. La majoria de les possessions que tenen un doble grau de protecció, el segon d'aquests afecta a algun element o detall d'aquesta. És al cas, per exemple, de Son Vivot, on tot el conjunt presenta un A2 excepte la torre de defensa i l'escut de la façana, que tenen un A1. En aquest cas, aquests dos elements presenten una fitxa a part. En tots els casos queda ben explicat a la fitxa quins elements tenen un grau de protecció diferent a la resta del conjunt.

23. S'ha fet una major descripció de les cases de possessió i de les seves dependències i s'han inclòs directrius de protecció d'aquestes zones o altres dependències de les cases, sobre tot pel que fa a Son Bordils i Son Vivot.
    També s'han incorporat els catàlegs de tafones i de cellers, duits a terme pel Consell de Mallorca.
    Hem creat una sèrie d'entorns de protecció per a les possessions que són més rellevants. Aquests també es troben senyalitzats en els mapes de cada una de les fitxes.

24. En relació a fitxes concretes de sòl rústic:
    - s'han concretat les directrius de protecció a les fitxes D105, D106, D107, D108, D109, D119, D120 , F013, F020, F021, F041
    - s'han duit a terme les modificacions que es proposaven en cada un dels mapes cartogràfics de les fitxes D119, D120, F013, F031, F033, F034, F037, F038, F040, H002.
    - hem separat la ruta Artà a Lluc del camí vell de Lluc, creant dues fitxes diferenciades (I008 i I009);
    - el Molí de sa Torrentera (F022) s'ha protegit amb un A1, ja que forma part d'un conjunt BIC.
    - En quant als qanats de la Font de Sa Canaleta (F030), hem creat un àmbit de protecció en superfície que servirà per protegit les galeries subterrànies.

Patrimoni arqueològic

25. Pel que fa als jaciments arqueològics citats en aquest informe, un arqueòleg ha realitzat una sèrie de prospeccions a la zona marcada per Aramburu com a Son Mas/Santuari i Son Catlar i ha corroborat la bona situació de les fitxes del catàleg A008 (Cova de s'Olivera/Son Catlar) i A016 (Son Mas des Potecari/S'Argenteria).

26. Els tres jaciments no localitzats anteriorment, i que ja apareixen a la Carta Arqueològica com a desapareguts, s'han tornat a revisar i prospectar, i s'han duit a terme una sèrie de modificacions en cada una de les fitxes.

ANNEX 3. MODIFICACIONS RESPECTE A L'APROVACIÓ INICIAL DEL 13 DE FEBRER DE 2012.

Les modificacions introduïdes respecte a l'aprovació inicial i com a conseqüència de les al·legacions presentades durant la informació pública són les següents:

1. Documentació gràfica
   - Eliminació de la línia groga que passava sobre els carrers del centre històric
   - Correcció d'una sèrie d'errades detectades
   - Incorporació, a la llegenda, dels punts que faltaven introduir.

2. Memòria i normativa
   - Modificacions del text, tant a les ordenances com a la memòria, consistents en les següents:

      a. Al grau de protecció A1, s'ha introduït la següent modificació respecte als usos, "*Aquests elements haurien de mantenir l'ús original o, en tot cas, dur a terme usos compatibles amb l'adequat manteniment i protecció del bé".*
      b. Al grau de protecció A1, s'ha rectificat l'errada de les ordenances i, per tant, s'ha eliminat el concepte de rehabilitació.
      c. Al grau de protecció A2, es dona una nova redacció, *"Aquesta subcategoria engloba aquells elements patrimonials que, malgrat merèixer una protecció integral, posseeixin annexos no protegits o amb menor nivell de protecció. En aquest supòsit poden dur-se a terme obres de major entitat necessàries per a la continuïtat en el seu ús, aspecte i/o conservació".*
      d. Al grau de protecció B1, s'ha introduït la següent modificació, completant la definició dels usos, *"o al que permeti el PGOU, de manera que no s'abandoni l'edifici per falta de condicions d'ús".*
      e. Al grau de protecció C, s'introdueix la següent redacció, "Aquesta protecció afecta només a la conservació de la façana (o façanes), amb tots els elements que hi conté, i tipologia de coberta. A més, obliga a mantenir la volumetria existent en l'aiguavés corresponent a aquesta façana, a fi que la seva protecció sigui realment efectiva, amb l'única excepció de les obres que tinguin per objecte la regularització de la línea de cornisa de la illeta, sempre que corresponguin a edificacions de tipologies tradicionals i no superin els paràmetres permesos per el planejament municipal o de les obres que resultin indispensables per al manteniment de l'estructura de l'edifici. S'hauran de preservar els elements enumerats en la fitxa".
      f. A l'apartat 3 de la Memòria, es fa una nova redacció del segon paràgraf més concreta de com ha d'ésser la intervenció municipal a les actuacions d'edificis catalogats i en quant a la creació d'una Comissió Municipal de Patrimoni.
      g. A l'article 6, s'ha eliminat el darrer paràgraf relatiu a les obres menors.
      h. A l'article 7, s'ha afegit al segon paràgraf, *"La tramitació de les sol·licituds de llicències exigirà una cura especial dels serveis tècnics municipals que implicarà realitzar una visita d'inspecció a l'immoble catalogat prèvia a l'emissió dels informes preceptius i una vegada presentada la documentació mínima per part del propietari".*

"No obstant això, en el cas de la creació i funcionament de la Comissió Municipal de Patrimoni, aquesta es reunirà de forma prèvia a la Junta de Govern Local, determinant el seu Reglament de funcionament les funcions a desenvolupar"

i. A l'article 11, s'ha modificat la redacció de l'apartat a) en relació a la desqualificació dels béns catalogats.
j. A l'article 14 s'ha afegit l'apartat d), *"Ajudes públiques per obres de rehabilitació i restauració, mitjançant la convocatòria de subvencions i dins les possibilitats pressupostàries anuals".*
k. A l'article 18, 19 i 20, s'ha afegit el següent paràgraf*, "Es permetrà l'execució d'un cordó perimetral (congreny) que lligui els murs estructurals per davall de la coberta, els quals no tendran la consideració d'augment d'alçada o de volum."*
l. A l'apartat 3 de l'article 20, es modifica el terme reestructuració per rehabilitació.
m. A l'article 25, s'introdueix el següent paràgraf, *"Quan es modifiqui l'ús, el nombre d'habitatges o qualsevol tipus d'intervenció, llevat d'aquelles d'escassa importància relatives al manteniment, s'eliminarà qualsevol tipus d'afegit, ja sigui en planta o en altura*".
n. A l'apartat 5 de l'article 25, es canvia el concepte obres preferents per criteris generals i s'elimina de l'apartat 6 el punt e. Així mateix es canvi la redacció de l'apartat 8 relatiu als rètols i banderes.

- Introducció, a la memòria, del llistat d'escuts BIC del municipi.

3. Fitxes de catàleg

- Modificació de la fitxa INC-A005 i eliminació de la fitxa INC-F057, ja que les dues descrivien el mateix bé.
- Canvis a la fitxa INC-F059, tenint en compte les diferents al·legacions presentades durant diversos períodes d'exposició pública.
- Modificació del llistat de façanes inventariades de la fitxa INC-H004, així com també modificació del text de les Intervencions preferents i admissibles, per a una millor comprensió.
- Modificació també del text de les Intervencions preferents i admissibles de la fitxa INC-H003, per a una millor comprensió.
- Incorporació, a la fitxa INC-C002, de la referència a les làpides situades davant el portal principal de l'església.
- Introducció de la fitxa INC-D029 (antiga A-131).
- Nova revisió de les fitxes INC-D024, INC-D012 i INC-G001 i incorporació de nova documentació en cada una d'elles.
- Canvi del grau de protecció de la fitxa INC-G014, a partir de l'estudi de la documentació aportada a l'al·legació.

ANNEX 4. Lèxic i terminologia

I. Lèxic unificat de qualificatius estilístics

DEL SEGLE XIII AL XV

- D'origen medieval.
- Element d'urbanisme medieval.
- D'origen gòtic.
- Gòtica amb reminiscències romàniques.
- Gòtica.
- Obrador o baixos gòtics.

FINALS DEL S. XV I EL S. XVI

- Gòtica epigonal.
- Elements renaixentistes.

SEGLES XVII I XVIII

- D'origen barroc.
- Primer barroc.
- Barroca.
- Barroca tradicional.
- Barroca epigonal.

SEGLE XIX

- Neoclassicista.
- Vuitcentista.
- Vuitcentista neoclàssica.
- Vuitcentista neopal·ladiana.
- Vuitcentista amb aspectes neorenaixentistes.
- Vuitcentista neobarroca.
- Historicista.
- Neogòtica.
- Eclecticista.

SEGLE XX

- Noucentista.
- Modernista.
- Modernista-neoàrab.
- Modernista secessionista.
- Racionalista.
- Regionalista.
- Regionalista de postguerra.
- Regionalista neoplateresca.

- Reforma contemporània.

ALTRES ADSCRIPCIONS

- Popular.
- Popular amb ressò gòtic.
- Popular amb ressò renaixentista.
- Popular amb ressò barroc.
- Tradicional.
- Industrial.
- Forn tradicional.
- Enginyeria militar islàmica.
- Enginyeria militar dels s. XVI i XVII.
- Enginyeria hidràulica

REFORMES I AMPLIACIONS

- Reformes o ampliacions barroques (segles XVII i XVIII).
- Reformes o ampliacions del s. XIX i, si s'escau, l'adscripció estilística pertinent.
- Reformes o ampliacions contemporànies (s. XX) i, si s'escau, l'adscripció estilística pertinent.

II. Lèxic unificat i ordenat per a la descripció dels elements i edificis catalogats

1. GENERALITATS

edifici
buc
ala
cos
dependències auxiliars (estables, pallisses, cellers, botigues, etc)

2. TIPOLOGIA ARQUITECTÒNICA

2.1. Ús prioritari:
2.1.1. Habitatge:
- Palau (tan sols Almudaina i Bisbat)
- Casal
- Habitatge familiar
- Cases de pagès
- Cases de possessió
- Casa de molí
- Casa vilatana
- Habitatges familiars sobreposats
- Habitatges juxtaposats
- Casa de veïns estreta (un habitatge per planta)
- ampla (dos o més habitatges per planta)

2.1.2 Altres:

- Religiós:
  - església
  - convent
  - oratori
  - col·legi
- Administració pública
- obrador menestral
- industrial
- antic hostal
- altres

2.2. Relació amb altres edificis:

aïllat
adossat
entre mitgeres
alineat
ressortit
retirat

2.3 Organització constructiva:

2.3.1. Buc

- en I o compacte
- en L
- en C
- en O
- complex

2.3.2. Ala

- d'un, dos, tres ... cossos

2.3.3. Cos

- d'una, dues, tres crugies

2.3.4. Crugia

- estreta (< 3 m.)
- típica (~ 4 m.)
- ampla (> 4,5 m.)
- doble per biga travessera
  - encavallada
  - per arc diafragma

2.3.5. Vessants

- cap al frontis
- cap als capcers

2.3.6 Llenyamada

- en el sentit del vessant

- a escaire del vessant

2.4. Elements determinants:
pati d'entrada
de llums
de servei
corral
jardí / pèrgola
carrera / emparrat (embotit, sostingut per pilars)
clastra
hort
botiga amb entresolat
sense entresolat
estudis
entresol
porxo de dalt
porxada (encontrada o embant)
celler, cups, balcons volats, aixetes
estables, menjadores, pallisa

3. ELEMENTS ARQUITECTÒNICS

3.1. Façana

3.1.1. Ubicació:
- frontis o principal
- capcer
- al pati
- etc.

3.1.2. Forma de parament de paredat:
- llis
- amb contraforts
- amb pilastres
- amb cadenes
- amb faixes (ressortides o encastades)
- amb cordons
- amb brancals (remarcats o esculpits, etc...)
- etc.

3.1.3. Capcim de façana:
- caps de teula senzilla
- volada de cap de teula (senzilla, doble, triple)
- cornisa (llisa, de motllura senzilla, etc.)
- i teulada
- i ampit de terrat
- volada de fusta
- etc.

3.1.4. Grans obertures:

- porxo de dalt de finestres
  - de columnes cilíndriques
  - de columnes prismàtiques
- (a l'exterior) loggia (allindanada, d'arqueria, d'arcuació, etc.)
- porxada (als baixos)
- (a pati o corral) galeria

3.1.5. Obertures normals:

- portal major
- portassa
- altres portals i portalets
- finestres
- finestres balconeres
- finestrons
- ovats

3.1.6. Elements volats:

- balcó amb volada de pedra, de ferro
  - senzilla, motllurada, de volta, etc.
  - sobre permòdols, tornapuntes, etc.
  - seguit
- hivernero
- altres

3.2. Pas d'entrada

3.2.1. Tamany:

- crugia única
- doble
- triple

3.2.2. Elements:

- sostrat
- arc diafragma
- arc al pati
- etc.

3.3. Pati d'entrada (veure façanes i escala)

3.4. Escala

3.4.1. Ubicació (accés):

- directa al carrer
- al pas d'entrada
- al pati
- altres

3.4.2. Posició constructiva:

- embotida en buc tancat

en buc obert
- adossada coberta
a cel obert

3.4.3. Forma:
- d'una tirada recta
- de dues vingudes
- de dos trams a escaire
- a la catalana
- corba
- de caragol
- imperial
- etc.

3.4.4. Construcció:
- de volta (de marès, ...)
- de ferro
- etc.

3.4.5. Naia (o replà llarguer):
- a cel obert
- coberta senzilla
- de galeria

3.4.6. Arrambador:
(massís, amb claustres, de ferro, de ferro de tres barres, de silueta abalustrada...)

3.5. Altres patis

3.6 Coberta
3.6.1. Teulada
a) direcció:
- vessant cap a façana
- cap al capcer
b) forma:
- un vessant (per crugia, per dues crugies)
- dos vessants amb anguila
- amb desnivell carener
quatre vessants (amb tremujals)
- amb aiguafons

3.6.2. Terrat

3.7. Dependències:
- planta noble / pis principal
- porxo de dalt
- botigues

- botigues de casal
- estudis
- entresol
- semisoterrani
- celler
- estables
- corral
- hort / jardí
- etc.

3.8. cisterna / pou (de capella, etc.)
- coll
- corriola
- pica
- tapadora massisa
  engraellat

4. ELEMENTS CONSTRUCTIUS

4.1. Paredats

4.1.1. Materials:
- tàpia
- pedra de crostra
- còdols
- pedra viva (de Binissalem o semblant)
- pedreny (de Santanyí o semblant)
- marès compacte
- marès
- pedra maresenca
- tova

4.1.2. Obrat gros:
- tàpia per a tapieres (~ 90 X 190 cm)
- per a taulonades (~ 20 cm alt)
- amb lligades de...
- de pedra en sec
- en verd
- de capserrat
- de carreus per filades
- de cantons de ... (mida uniforme)
- de carreuó
- amb adobs
- etc.

4.1.3. Cantonades:
- de pedra adobada
- de marès enqueixalat
- de cantons

- de carreus de pedra viva

4.1.4. Enllestit:
- paredat vist amb junta d'obrar
- amb junta plena
- amb junta fina
- ressortida
- encastada
- paredat vist encoixinat
- eixalbat fi (sobre carreuat)
- arenat senzill
- amb grafiat de cantons
- polit
- a la tirolesa
- aterracat

4.2. Brancalades

4.2.1. Material:
- pedreny vist obrat llis
- esculpit
- referit (arenat, polit)
- (forro de pedra)

4.2.2. Obrat:
- enqueixalat (les rebranques)
- encavallat (les dovelles)
- amb cadenes

4.2.3. Parament:
- a la cara (del paredat)
- ressortides
- encastades

4.2.4. Traça de l'arc o llinda:
- llinda d'una peça
- arc allindanat
  - rodó
  - ogival
  - rebaixat (<30º)
  - escassà/escarser (~ 45º)
  - d'ansa-paner
  - conopial
  - (deprimit) (veure 4.2.5.)
  - etc.

4.2.5. Arrencada de l'arc o llinda:
- llis (sobre salmer)
- sobre capitell o imposta

- peraltat sobre capitell
- deprimit (salmer ressortit de la dovella)

4.2.6. Dovellatge:
- molt de regràs
- poc regràs
- encavallat
- clau
- salmer

4.2.7. Portal:
- romà o allindanat
- rodó (pot ser amb guardapols)
- rebaixat
- escarser
- ogival
- conopial

4.2.8. Finestra:
- geminada o trigeminada
- coronella (senzilla, de dos o tres mainells)
- (pot ser amb guardapols)
- rectangular amb boets
- balconera
- porta balconera
- rectangular llarguera
- rectangular apaïsada
- quadrada
- creuada
- condemnada o aparent

4.2.9. Finestrons:
- rectangulars o quadrats
- de doble esplandit
- espitlleres
altres

4.2.10. Duella i cap-i-alt:
a) de duella llisa
- amb cantell mort
- amb boets o altres motllures
- amb cap-i-alt
b) cap-i-alt i brancals interiors a escaire
- amb esplandit
- amb festejador
c) forma del cap-i-alt
- de traça única:
escassà / escarser

pla
- de dues traces:
escassana
plana
d'ansa-paner
peanya deprimida
- de duella:
plana
còncava

4.2.11. Ampit i ampitador

4.2.12. Arrabà i carcanyols

4.3. Columnes i pilastres:
- prismàtiques
- octogonals
- cilíndriques
- amb èntasi (o sense)
- de tambor
- estípits

4.4. Sostrats plans
4.4.1. materials (bigues):
- llenyam garriguer
- llenyams rodons
- adobats
- escairats
- taulons
- altres

4.4.2. materials (entrebigat):
- postissada
- canyissada
- xebrons o perllongues
- teuladers plans
- revoltó de guix
- corbades ceràmiques
- etc.

4.4.3. construcció
a) recolzament a la paret: embotit
sobre permòdols
sobre biga paredera
b) recolzament al mig: amb biga travessera
carenera
c) enteixinat senzill
de postissada i xebrons

amb cassetons
estelat
altres

4.5. Voltes:
- de canó: de mig punt
- rebaixades
- d'ansa-paner
- amb llunetes
- amb arcs formers
- cúpula
- de creueria
- per aresta
- de cinc claus o estelada
- trompa o copinya
- a quatre vents
- de mocador
- altres
- d'escala amb entrega: a escaire
compensada
amb nient

4.6. Trespolat:
- terra pitjada
- trespol
- emmacat
- amb faixes
- codolat
- de lloses
- escairades
- de pedreny de Santanyí
- de rajola de pols (20 X 20, 10 X 10, hexagonals...)
- fina
- hidràulic

4.7. Coberta
4.7.1. estructura:
- de crugia natural
- amb biga carenera
- d'encavallada
- de tremujals

4.7.2. construcció:
- teules sobre xebrons i perllongues
- sostrat de ...
- terrat de trespol
- rajola de pols

4.8. Colors:

- natural (pedra, pedreny o marès)
- (arenat)
- oxidat (pedreny)
- (arenat)
- blanc (emblanquinat, polit)
- ocre groguenc (polit)
- ocre fosc (polit)
- blavet (emblanquinat)

5. PATOLOGIA MÉS COMUNA

5.1. Paredat:

- replomat
- bufat
- buidat (el marès)
- crui
- descrostat
- aclofar-se (un arc o una llinda)

5.2. Referit:

- inflat
- buidat (el polit)
- descrostat
- adobat (de diferent color)
- taques d'humitat

5.3. Llenyamada:

- enrunada
- podrida
- amb garsesa

6. PORTAM

6.1. Porta:

- de clavendes
- de clavendes carejades
- de posts carejades
- enllistonada (quadrejada, estelada, etc.)
- de polleguera o pollegueral
- amb escancell

6.2. Finestra:

- vidriera amb o sense portellons
- persiana

6.3. Forrellats:

- de ferro forjat

- amb frarets (als portellons)
- frontisses
- corretges i galfons
- vergues

7. ALTRES MOTS ÚTILS

7.1. Geomètrics o de posició:
- en tirada de...
- a escaire de...
- galgat amb...
- altària
- capcim i capcimar
- fals escaire
- a plom
- gàlib o composició volumètrica

7.2. Materials:
- terra
- arena
- picadís
- pedrolí
- macolí
- pinyolet
- esquerdes
- macs
- còdols
- marès
- santanyí
- pedra viva
- marbre

7.3. Elements constructius:
- mènsula
- permòdol
- mainell
- sòcol

7.4. Enllestit de pedra:
- tall d'escoda
- picat d'escarpra
- maçat
- risclat

7.5. Elements de recolzament estructural:
- contrafort
- puntal
- tornapuntes

7.6. Elements de coberta:
- anguila
- tremujal
- aiguafons

III. Lèxic unificat d'elements constructius i arquitectònics a protegir

Parts constructives i arquitectòniques que conformen l'edifici, i aspectes ambientals i pautes constructives i arquitectòniques que formen substrats tipològics històrics i estilístics, els quals han contribuït a la seva configuració en un o en diferents moments de la seva existència.

Aquesta definició genèrica inclou:

DETALLS

ROMANALLES

ELEMENTS, pròpiament dits o en sentit estricte. (Paret, sostrat, arc, brancalada, escala, parament, façana, etc.).

ELEMENTS, pròpiament dits com a unitats constructives o arquitectòniques (crugia, buc, pati, cobertes, etc.).

PAUTES, constructives o arquitectòniques. (Sistemes constructius o formes compositives en certa mesura atribuïbles a un lloc, època, cultura, estil o, fins i tot, a un edifici únic d'especial interès).

ASPECTES, en el sentit de caire configuratiu d'un element físic, conseqüència o motiu de la seva forma o textura, sovint relacionats amb altres components del tipus sociocultural, microclimàtic, lumínic, etc.

AMBIENT

CONFIGURACIÓ, organització compositiva i relació de masses, buits, decoracions, materials i obrats d'una unitat arquitectònica.

CONFIGURACIÓ GENERAL, pauta compositiva.

COMPOSICIÓ VOLUMÈTRICA, gàlib de l'edifici.

VOLUM

GÀLIB

IV. Lèxic unificat de qualificatius

HISTÒRIC, es refereix a característiques d'una època o d'un estil determinat.

TRADICIONAL, es refereix a característiques del tarannà urbà, que, sense adscriure's a una època o estil determinat, es troben arrelades abans de 1900.

MODERN, es refereix a elements o conjunts no tradicionals atribuïbles a la primera meitat d'aquest segle o la segona del passat.

RECENT, atribuïble a la segona meitat del s. XX.

ORIGINAL, de l'obra de referència.

D'ESPLENDOR HISTÒRICA, moment històric on es pot situar la unitat estilística més important de l'edificació.

POPULAR, es refereix a les característiques del tarannà rural, foraviler o vilatà, amb forta proporció de feina no especialitzada que es troben arrelades abans de 1900.

HISTORICISTA

V. Lèxic unificat de directrius particulars

Referides a condicions de disseny o de materials i de posada a l'obra, imperatives en els casos prevists a la Normativa, pel que fa als anomenats "elements puntuals".

PRESERVACIÓ: Manteniment i protecció d'un element en l'estat en què es troba el 2000. En el cas d'un element de tipus general (buc, cobertes, carreró, etc.). La preservació s'ha d'entendre també referida a la seva configuració general com a traça ordenadora o pervivència arqueològica, sense perjudici de petites intervencions que no la desvirtuïn.

CONSERVACIÓ: Manteniment i protecció d'un element en bon estat i aspecte.

RESTITUCIÓ: Reposició com més propera millor (segons les directrius de la Carta del Restauro) de l'estat i posició originals d'un element en mal estat, del qual es coneixen amb certesa prou característiques com per fer-ho.

POTENCIACIÓ: Posada en valor, emfatització d'un o de diversos objectes mitjançant la subordinació a tal efecte de la resta d'elements d'inferior interès que s'hi relacionen.

DOCUMENTACIÓ: Expressió documental clara i suficient.

ADEQUACIÓ: Donar solució constructiva i formal integrada a les pautes i regles compositives històriques o tradicionals d'un element existent no original o nou.

EVIDENCIACIÓ: Deixar vist un element o detall sense emfatitzar la seva presència.

NEUTRALITZACIÓ: Tractar un element per forma, color i textura neutres per tal de minimitzar o difuminar la seva presència en el conjunt.

AFEGITS FUNCIONALS: Es refereix a cossos d'edificació o elements constructius que compleixen una funció infraestructural (banys, ascensors, cuines, etc.), o de circulació (passatges, etc.) o bé, simplement, es tracta de cambres complementàries que permeten o afavoreixen l'ús de l'edifici fent-lo compatible amb la conservació integral d'altres cambres d'interès històric.